

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

09/2014 - ROČNÍK 4

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

19

VÝVOZU DOMINUJÍ OSOBNÍ AUTA

22

DÍKY JÁDRU SVÍTÍ KAŽDÁ TŘETÍ ŽÁROVKA

14

SENIOŘI PŘIŠLI NA CHUŤ ON-LINE BANKOVNICTVÍ

38

NA TABLETU I V MOBILU

statistikaamy.cz

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

05/2013 - ROČNÍK 3

Fénix content marketing první ročník

Vítěz

Editorial

Český statistický úřad byl v září přes četné námitky zahrnut do působnosti chystaného zákona o státní službě. Se změnami, které se oproti původnímu návrhu přesto podařilo dojednat, seznamuje na začátku tohoto vydání předsedkyně úřadu Iva Ritschelová.

Tématem časopisu je statistika zahraničního obchodu. Od Markéty Heczkové se dozvíte základní fakta o tuzemském obchodě se zahraničím, Jan Bílý se podrobněji zabývá vývozem a dovozem jednotlivých druhů zboží a Jaroslav Sixta poukazuje na problémy sledování zahraničního obchodu v současném globalizovaném světě. Karel Král pak představuje záměry Eurostatu v harmonizaci a normalizaci metod tvorby statistik zahraničního obchodu celé Evropské unie.

Viceprezident Svazu průmyslu a dopravy České republiky Radek Špicar v rozhovoru mimo jiné popisuje, jak české firmy hodnotí vývoj na zahraničních trzích po přijetí sankcí vůči Rusku. Předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost České republiky Dana Drábová hovoří o situaci v oblasti energetiky i svém vztahu ke statistice.

Na stránkách časopisu se dále dočtete o vlivu moderních technologií na trh práce v 21. století, o vyjíždě za prací a mezikrajské dojíždě, domovním a bytovém fondu v ČR, definování „sociálních tříd“ prostřednictvím jednotné evropské klasifikace, možnosti odhadnout délku kariéry špičkových atletických sportovců díky demografii sportu a o využívání on-line bankovníctví v ČR a EU.

Vážení čtenáři, úřad se již nyní připravuje na říjnové komunální volby, které jsou na zpracování jedny z nejnáročnějších, a první popřípadě druhé kolo senátních voleb. V příštím čísle vám přineseme podrobnější informace o jejich průběhu a zpracování.

Michal Novotný
šéfredaktor

Služební zákon prošel Poslaneckou sněmovnou **4**

UDÁLOSTI ZE SVĚTA

Elektronizace vytlačuje práci z obchodu a služeb **10**
„Věční“ a neúspěšní studenti v Norsku **13**

ROZHOVOR

Díky jádru svítí každá třetí žárovka **14**

STATISTIKA ODVĚTVÍ

Cestovní ruch v EU28 **16**

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

V deflaci pět zemí Unie **18**

TÉMA

Fakta o obchodě Česka se zahraničím **20**
Vývozu dominují osobní auta **22**
Globalizace komplikuje statistiku **25**
Záměry Eurostatu s Intrastatem **26**

ROZHOVOR

Musíme hledat alternativní trhy **28**

ANALÝZA

Každý pátý pracující v Praze bydlí v jiném kraji **30**
Vlastní bydlení je na vzestupu **32**

TRH PRÁCE A SOCIÁLNÍ STATISTIKY

Zdravotní sestry dnes patří mezi „střední třídu“ **34**

LIDÉ A SPOLEČNOST

Špotáková bude dál vítězit **36**
Senioři přišli na chuť on-line bankovníctví **38**

Služební zákon prošel Poslaneckou sněmovnou

V posledních měsících rezonuje českou společností proces utváření definitivní podoby normy, která by měla pro příští roky upravovat výkon státní služby. Přestože je ČSÚ institucí svého druhu ojedinělou a výjimečnou, ocitl se pod novým služebním zákonem přes četné námitky také. O to více je jeho finální podoba pro statistiky důležitá.

Iva Ritschelová, předsedkyně ČSÚ

Již v minulém vydání Statistika&My jsem podrobně uvedla důvody, pro které by neměl být Český statistický úřad do chystaného zákona o státní službě zahrnut. Přínejmenším ne do té doby, než zákon projde alespoň dvouletým obdobím „napravování“ jeho slabin, které jsou v případě nových komplexních norem zcela obvyklé.

Zachování nezávislosti a odbornosti

Tím nejdůležitějším a nejvážnějším argumentem je zachování nezávislosti a odbornosti naší instituce, která by měla zcela nezávadně a bez politických tlaků podávat co možná nej přesnější informace o stavu a vývoji naší společnosti. Ve prospěch tohoto argumentu hovořila i skutečnost, že stávající legislativní úprava je pro specifické poslání ČSÚ a zaručení jeho nezávislého a zcela apolitického postavení vyhovující a dostatečná. Bohužel, tato naše výhrada nebyla politickou reprezentací akceptována, stejně jako návrh na odložení účinnosti zákona ve vztahu k ČSÚ alespoň o dva roky.

Jednání o kompromisech

Oproti původnímu předloženému návrhu se nám i přesto podařilo dojednat příslib některých změn, které by alespoň minimálně zabezpečily potřebné podmínky pro zachování nezávislosti a nestrannosti oficiální statistiky v ČR.

Během léta se však situace v Poslanecké sněmovně zkomplikovala a nebylo jasné, v jaké podobě připravovaná norma vejde v účinnost. V posledních týdnech se však zdá, že za cenu kompromisů napříč politickým spektrem se podoba služebního zákona jeví jasnější.

Pokusím se shrnout výsledky našich dosavadních snah o zajištění co nejpríznivějšího postavení Českého statistického úřadu v rámci zákona o státní službě a zmírnění dopadů jeho některých příliš obecně pojatých ustanovení na chod našeho úřadu.

Oproti původnímu návrhu se nám již v jeho verzi pro červnovou schůzi Poslanecké sněmovny podařilo uhájit stávající způsob jmenování předsedy ČSÚ. Předsedu i nadále jmenuje a odvolává na návrh vlády prezident – nikoliv vláda samostatně, jak bylo nově navrhováno. Považujeme to za významný stabilizační prvek. Podařilo se nám také rozšířit vynětí z osobní působnosti zákona o státní službě nejen na předsedu Českého statistického úřadu, ale i na jeho místopředsedy. To zcela jistě přispěje k zachování postavení ČSÚ jako odborné, nezávislé a nestranné instituce v souladu s platným nařízením o evropské statistice. Podle tohoto nařízení je totiž základní zásadou pro další rozvoj a posílení úlohy evropské statistiky právě „profesionální nezávislost“.

V aktuální verzi textu zákona schváleného Poslaneckou sněmovnou jsme také uspěli s návrhem zařadit ČSÚ mezi úřady, kterým nemůže vláda snížit počet služebních míst

a objem prostředků na platy bez souhlasu předsedy. Oporu jsme našli zejména v návrhu novelizované podoby nařízení o evropské statistice. Na jeho základě by měly být zajištěny určité záruky předsedům národních statistických úřadů v oblasti zajištění statistických úloh, řízení a alokace zdrojů. Text návrhu konkrétně stanoví, že by „členské země měly zajistit odbornou nezávislost předsedů národních statistických úřadů, kteří by jako jediní měli mít volnost v rozhodování o procesech, statistických metodách, standardech a postupech, o obsahu a načasování zveřejňování evropských statistik“ a pro tyto účely byli „oprávněni rozhodovat o všech otázkách týkajících se řízení národních statistických úřadů“. S tím souvisí i nově akceptovaný požadavek zařadit ČSÚ mezi úřady, jejichž organizační strukturu schvaluje ten, kdo stojí v jejich čele, nikoliv tedy (nově) náměstek ministra vnitra pro státní službu, případně vláda. Omezení možností zásahů do organizační struktury z vnějšího prostředí zabezpečí dodatečnou podporu naší odbornosti, nezávislosti a nestrannosti.

Zaměstnanci a úřednická zkouška

S nepochopením u politické reprezentace se bohužel setkala naše snaha, aby se na ČSÚ nevztahovala podmínka udělení nejnižšího platového tarifu v platové třídě stanovené pro služební místo, na něž je jmenován zaměstnanec, který do-

sud úspěšně nevykonal úřednickou zkoušku. ČSÚ má přitom velmi specifickou strukturu zaměstnanců, kdy 50 % z nich má vysokoškolský titul, mezi vedoucími zaměstnanci činí podíl vysokoškolsky vzdělaných osob 91 % a 2,2 % zaměstnanců absolvovalo doktorské studium. Z našeho pohledu lze velmi obtížně předpokládat, že kvalifikované odborníky z oblasti statistiky budeme získávat příslibem poskytnutí nejnižšího platového tarifu v platové třídě stanovené pro dané služební místo. Navíc stále zdůrazňuji, že v případě odborníků v oblasti statistiky má úřednická zkouška zcela marginální význam. Takové platové podmínky budou mít výrazně demotivující vliv pro experty v oblasti statistiky a budou hrozbou pro vývoj odbornosti výkonu agend Českého statistického úřadu.

Předsedkyně ČSÚ Iva Rišchelová

Výzkumní pracovníci z veřejné sféry

O některých požadavcích ČSÚ, které nebyly předkladatelem zákona při jednáních akceptovány, se díky poslanceckým pozměňovacím návrhům sice ve třetím čtení v Poslanecké sněmovně hlasovalo, ale bohužel politika zvítězila nad pragmatickou úvahou. Jednalo se zejména o to, aby k potenciálním uchazečům z akademické sféry byli doplněni i výzkumní pracovníci působící ve veřejných výzkumných institucích, jejichž činnost je v mnoha ohledech obdobná.

Tím nejdůležitějším a nejvážnějším argumentem je zachování nezávislosti a odbornosti naší instituce, která by měla zcela nezaujatě a bez politických tlaků podávat co možná nejpřesnější informace o stavu a vývoji naší společnosti.

Návrh by alespoň částečně rozšířil okruh potenciálních uchazečů vhodných pro působení na úřadě. To by koneckonců konvenovalo i deklarovanému požadavku prostupnosti státní správy a nestátního sektoru. Pro řadu odborných institucí jsou totiž externí odborníci nepostradatelní, oblast statistiky nevyjímaje. Proto ČSÚ podporoval i další uplatněné pozměňovací návrhy na rozšíření okruhu kandidátů o odborníky ze soukromé sféry, což se jeví jako nejlepší možné řešení pro zabezpečení personálních potřeb všech odborných institucí.

Dočkáme se konsenzu?

Bohužel, pokud se v dané záležitosti nepokusí o změnu Senát, budeme si muset počkat několik dalších let, než dojde k politicko-společenskému konsenzu, že bez přístupu odborníků z neveřejného sektoru jde zajistit odborný a efektivní výkon státní správy jen velmi obtížně.

Z výše uvedeného je patrné, že jsme se v rámci našich možností pokusili učinit pro zachování co nejvyšší nezávislosti a odbornosti ČSÚ maximum. Ráda bych věřila, že finální projednávání komplexní novely služebního zákona v Senátu nepřinese žádná nepřijemná překvapení a že se i v nových podmínkách od ledna 2015 podaří udržet vysokou kvalitu a důvěryhodnost naší instituce v očích veřejnosti. ■

ZÁSADNÍ ZMĚNY SPOJENÉ SE SLUŽEBNÍM ZÁKONEM PRO ČSÚ

- Předsedu ČSÚ bude nadále jmenovat a odvolávat na návrh vlády prezident ČR;
- Předseda a místopředsedové ČSÚ budou vyjmuti z působnosti zákona;
- Státní statistická služba bude oblastí státní služby (pod zákon o státní službě bude zahrnuto přibližně 90 % zaměstnanců ČSÚ);
- Předseda ČSÚ bude i nadále schvalovat organizační strukturu ČSÚ;
- Bez souhlasu předsedy ČSÚ nebude vláda moci snížit počet služebních míst úřadu ani objem prostředků na platy;
- Na obsazení volných služebních míst se budou konat výběrová řízení v souladu s požadavky zákona; členy výběrových komisí bude jmenovat a odvolávat předseda ČSÚ;
- Dosavadní zaměstnanci ČSÚ, kteří budou mít k 1. lednu 2015 praxi odpovídající oborům státní služby kratší než 4 roky, budou povinni vykonat úřednickou zkoušku, jinak jim pracovní poměr skončí nejpozději k 31. prosinci 2016;
- Dosavadní vedoucí zaměstnanci se v případě složení služebního slibu stanou představenými, a to do doby obsazení služebního místa na základě řádného výběrového řízení;
- První řádná výběrová řízení na služební místa náměstků pro řízení sekcí nebo ředitelů sekcí budou vyhlášena do 31. prosince 2015 a měla by být dokončena do 30. června 2016. Na služební místa ředitelů odborů a vedoucích oddělení pak budou vyhlášena nejpozději do 30. června 2016 a potrvají nejdéle do 30. června 2017.

JEDNOU VĚTOU

- Předsdkyně ČSÚ Iva Ritschelová předložila Vládě ČR návrh přípravy Sčítání lidu, domů a bytů kolem roku 2020, který byl přijat na zasedání vlády dne 10. září 2014.
- Předsdkyně ČSÚ Iva Ritschelová se setkala s prezidentkou Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR Martou Novákovou.
- Místopředseda ČSÚ Marek Rojíček se zúčastnil zasedání Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů 2014, která v této oblasti připravuje strategii pro období 2014–2020.
- Vrchní ředitel sekce produkčních statistik ČSÚ Josef Vlášek diskutoval se zástupci Ministerstva financí ohledně účetnictví, auditu a možnostech poskytnutí dat ČSÚ v chystaném projektu Elektronizace tržeb.
- Pověřená vrchní ředitelka sekce obecné metodiky a registrů ČSÚ Pavla Trendová jednala se zástupci Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o novém zjišťování potřeb ve vzdělávání.
- Vrchní ředitel sekce makroekonomických statistik ČSÚ Jaroslav Sixta a odborný pracovník ČSÚ Vítězslav Ondruš uskutečnili v Kazachstánu pracovní návštěvu, která se týkala problematiky národních účtů.
- ČSÚ společně s Ústavem zdravotnických informací a statistiky a Centrem mezistátních úhrad se zúčastní evropského projektu na sestavování zdravotnických účtů.
- Ve čtvrté 4. září byla ve výstavních prostorách ČSÚ v Praze na Skalce instalována nová výstava, na které si návštěvníci mohou během měsíců září a října prohlédnout vybrané mapové listy z Atlasu sčítání 2011
- V novém školním roce připravuje ČSÚ ve spolupráci s VŠE v Praze pro studenty základních a středních škol národní kolo mezinárodní soutěže o nejlepší statistický plakát a také projekt minisčítání.

Setkání předsdkyně ČSÚ s prezidentem republiky

Předsdkyně ČSÚ Iva Ritschelová se v polovině srpna sešla s prezidentem republiky Milošem Zemanem. Tématem jejich setkání byl zákon o státní službě, problematika vývoje v oblasti průmyslu a zahraničního obchodu, nadcházející volby a revize národních účtů ESA 2010. Prezident přislíbil návštěvu ČSÚ v době zpracování voleb. ■

Jednání o odpadech

Předsdkyně ČSÚ Iva Ritschelová letos v srpnu dvakrát jednala s ministrem životního prostředí Richardem Brabcem o statistice odpadů. Předmětem jejich jednání byl způsob zachycení statistiky odpadů v Dohodě o partnerství mezi ČR a EU, resp. která data o odpadovém hospodářství – ČSÚ nebo MŽP – budou používána. ■

Rozpočet 2015

Předsdkyně ČSÚ Iva Ritschelová se v první srpnové dekádě sešla s ministrem financí Andrejem Babišem, aby s ním projednala návrh rozpočtu Českého statistického úřadu na rok 2015 a také požadavek ČSÚ na navýšení rozpočtu o 89 mil. Kč nad rámec směrného čísla. Ministerstvem financí bylo přislíbeno 27 mil. Kč na osobní výdaje, 20 mil. Kč na provozní a kapitálové výdaje, 13 mil. Kč na předfinancování a 2 mil. Kč na kapitálové výdaje za volby. ■

Mimořádný sběr dat

Koncem června 2014 se v sídle Mezinárodní energetické agentury – IEA konalo společné zasedání Stálé skupiny pro otázky nouzových stavů (The Standing Group on Emergency Questions – SEQ) a Stálé skupiny pro trh s ropou a ropnými produkty (The Standing Group on the Oil Market – SOM).

Na programu jednání SEQ byl zařazen bod, který se věnoval vyhodnocení kvality dat zpracovaných v rámci mimořádného sběru dat z oblasti statistiky ropy a ropných produktů v rámci cvičení připravenosti na stavy ropné nouze. Mimořádný sběr dat probíhal ve všech členských zemích IEA v ob-

dobí únor až duben 2014. Jejich kvalita se posuzovala v porovnání s daty zpracovanými ve standardních termínech (s povolenou odchylkou +/-3 %).

V České republice zajišťoval mimořádný sběr dat a jejich následné zpracování Český statistický úřad. V pomyslném žebříčku hodnocení kvality dat se Česká republika umístila na předním místě. ■

Komunální volby 2014

V letošních komunálních volbách se bude volit v celkem v 6 236 obcích, městech, měststvech a ve 140 městských částech a obvodech. Ve 12 obcích se volby konat nebudou. Nepodařilo se zde dát dohromady dostatečné množství kandidátů, které předepisuje zákon. Na rozdíl od voleb do Poslanecké sněmovny, Senátu či Evropského parlamentu nebudou v komunálních volbách volit ani ve všech třech vojenských újezdech, neboť zde zastupitelstva nejsou. ■

Nová ředitelka ve Zlíně

Od 1. září 2014 řídí krajskou správu ČSÚ ve Zlíně Hana Hruboňová. Rodačka z Jihlavy vystudovala Vysokou školu zemědělskou v Brně. Hned po ukončení studia v roce 1983 nastoupila k Františku Čubovi do JZD Slušovice. V letech 1992 až 1995 pracovala jako vedoucí výroby chemických výrobků ve společnosti 4 H, s. r. o. a v letech 1995 až 2000 působila v obchodním oddělení Foresbanky. Dalších devět let vykonávala funkci vedoucí referátu správy majetku cenových šetření na pracovišti ČSÚ ve Zlíně. Od roku 2009 do konce letošního srpna pracovala na vedoucí pozici Úřadu

práce ČR Krajské pobočky ve Zlíně. Je 31 let vdaná, má dvě děti, ráda sportuje a řídí rychlá auta. ■

Zahraněční obchod se Slovenskem

Na začátku července se v Bratislavě konalo jednání k zrcadlovému srovnání údajů o zahraničním obchodě mezi Českou a Slovenskou republikou za rok 2013. Akce se uskutečnila v rámci projektu Eurostatu – Modernising Intrastat.

Analýza údajů se prováděla na základě vzájemně vyměněných souborů. Pro detailnější rozbor příčin se využívaly i daňové údaje českých a slovenských firem. Srovnávala se hodnota českého odeslání a slovenského přijetí, při kterém hodnota českého odeslání byla o 19,9 % vyšší. Nejvyšší rozdíly byly shledány na úrovni kapitol harmonizovaného systému u nerostných paliv a minerálních olejů, elektrických strojů přístrojů a zařízení a dále u jaderných reaktorů a jiných mechanických zařízení. Do prvních z uvedených kapitol spadá elektrická energie, tedy hodnoty, které tvoří vůbec největší rozdíl ve vzájemném obchodě. Příčinou je různá metodika

vykazování údajů o elektrické energii, protože její vykazování není v rámci Evropské unie harmonizováno.

Na straně slovenského odeslání a českého přijetí rozdíl činil pouze 0,6 % hodnoty, přičemž slovenské odeslání bylo nižší. Stejně tak jako při opačném toku byl nejvyšší rozdíl v první skupině, a to ze stejných příčin. Následovala skupina, do které spadají auta, jiná nekolejová vozidla a náhradní díly k nim, dále pak hliník a výrobky z něj. Hlavními důvody nesrovnalostí je rozdílná metodika vykazování, to v případě elektrické energie, dále nesplnění vykazovací povinnosti ze strany některých firem, rozdílná klasifikace zboží a globalizační efekt nadnárodních společností, které do systému Intrastat nevykazují přesuny vlastního majetku z jednoho členského státu do druhého.

Více informací naleznete v hlavním tématu tohoto vydání. ■

Společně otevíráme data

Ředitelka odboru informačních služeb ČSÚ Petra Kuncová a vedoucí oddělení výstupních databází ČSÚ Eduard Durník se 2. září zúčastnili slavnostního zahájení soutěže Spo-

lečně otevíráme data 2014 o nejlepší aplikaci nad otevřenými daty. Na akci pořádané Fondem Otakara Motejla Petra Kuncová prezentovala data, které ČSÚ poskytuje v otevřeném formátu.

Více na www.otevrenadata.cz. ■

Pozvánka na seminář RELIK

Ve dnech 24. a 25. listopadu 2014 se v prostorách Vysoké školy ekonomické v Praze bude konat vědecká konference RELIK 2014. Akce se již tradičně bude zabývat tématem reprodukce lidského kapitálu z pohledu demografie, ekonomie, sociální a hospodářské politiky a dalších příbuzných oblastí. Účastníci se mohou registrovat až do 26. září 2014 přes registrační formulář na <http://relik.vse.cz/signup>. ■

OZNÁMENÍ ČSÚ

Český statistický úřad oznamuje, že s účinností od 1. září 2014 došlo k aktualizaci, tj. ke zpřesnění názvů vybraných podskupin a kategorií, Klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO). Více na <http://bit.ly/1qsVvMG>.

Iva Ritschelová pomáhá dětem

Předsedkyni ČSÚ Ivě Ritschelové se v krátké době, díky osobnímu nasazení a soukromým sponzorským aktivitám, podařilo hned dvakrát udělat radost dětem z Dětského domova v Ústí nad Labem. Nejprve společným výletem do Krkonoš na horskou chatu Portášky a poté účastí na dostizích na hipodromu v Mostě. Děti při horském pobytu ocenily nejen setkání s Krakonošem, ale též dobytí naší nejvyšší hory Sněžky při fyzicky náročné túře. O několik týdnů později pak pomyslné rozloučení s prázdninami završila „společenská událost“ v podobě účasti na Velké letní ceně Ústeckého kraje, kde se děti dostaly mezi nejvýznamnější hosty a zúčastnily se i výtvarné soutěže.

Iva Ritschelová s dětmi z Dětského domova v Ústí nad Labem v Krkonoších na vrcholu Sněžky.

Od roku 2000 ubylo 113 tis. ha půdy

Již tradičně vystoupili zástupci ČSÚ na tiskové konferenci, která se uskutečnila v rámci 41. ročníku výstavy Země živitelka 29. srpna v Českých Budějovicích.

Alena Gébllová, vedoucí redaktorka

Předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová se zúčastnila společného jednání představenstva a dozorčí rady Agrární komory ČR. Poté zahájila setkání s novináři, které uspořádala Komora ve spolupráci s Úřadem, krátkým exkurzem do historie zemědělských cenů. Připomněla, že zemědělská statistika patří spolu s demografickou statistikou k nejstarším statistickým šetřením v historii naší země. Na závěr svého vystoupení poznamenala, že podle statistik ubylo v České republice od roku

2000 téměř 113 tis. ha obhospodařované zemědělské půdy. „Společnost, která ničí půdu, ničí sama sebe. Udělejme vše pro to, abychom v tom nepokračovali,“ řekla. Na její řeč navázal Jiří Hrbek, ředitel odboru statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí ČSÚ. Zhodnotil vývoj v zemědělství za rok 2013. Informoval o struktuře vlastnictví půdy, o počtu pracujících v zemědělství, o osevních plochách jednotlivých plodin a o ekologickém zemědělství. V souvislosti s investiční

činností zemědělských podniků hovořil o nákupu ICT. „Elektronizace plně postihla i toto odvětví,“ podotkl.

Země živitelka je jedinou výstavou v České republice, která zahrnuje celý zemědělsko-potravinářský sektor. Mezinárodní výstava s dlouholetou tradicí a každoročním počtem 100 tis. návštěvníků patří mezi nejnavštěvovanější akce.

Více na <http://bit.ly/1qf6pWo> a v publikaci (<http://bit.ly/1lvKVE6>) Strukturální šetření v zemědělství 2013. ■

Dotované zboží na volný trh nepatří

Rusko v reakci na sankce Západu uvalené z důvodu krize na Ukrajině zakázalo dovoz masa, ryb, mléka, mléčných výrobků, ovoce a zeleniny z EU, Spojených států a z několika dalších západních zemí. **Má Česko zakázat dovoz potravin z Unie a jakých?**

předseda Ovocnářské unie České republiky

Martin Ludvík

Jsme na společném trhu v rámci Evropské unie, jejímž základním principem je volný pohyb zboží. Takže dělat bariéry nejde. Ale je nutné se podívat, za jakých podmínek se vyrábí. Například u ovoce a zeleniny jsou velké rozdíly, například co se týká přípravků na ochranu rostlin. Polsko je v tomto směru podstatně benevolentnější než ČR. V souvislosti s embargem hrozí národní pomoc, například v Polsku nebo ve Francii, zatím na to důkazy nemáme, ale zřejmě k něčemu takovému dojde. Tak takové zboží by sem chodit nemělo.

předseda žňové komise Agrární komory ČR

Josef Kubiš

Přímé důsledky pro české zemědělství velké nejsou. Do Ruska vyvážíme jen mléčné výrobky a nějaký mák celkem za půl miliardy korun. Horší je to s nepřímými důsledky. Do Ruska vyváží Polsko, Německo, Dánsko. Kdyby kvůli sankcím u nás spadla cena mléka o korunu, což se může stát, tak už to pro české zemědělce bude představovat ztrátu 2,5 mld. Kč, kdyby o dvě koruny, tak by byly ztráty už 5 mld. Kč. A to se týká jen mléka. Takto můžeme jmenovat i další produkty.

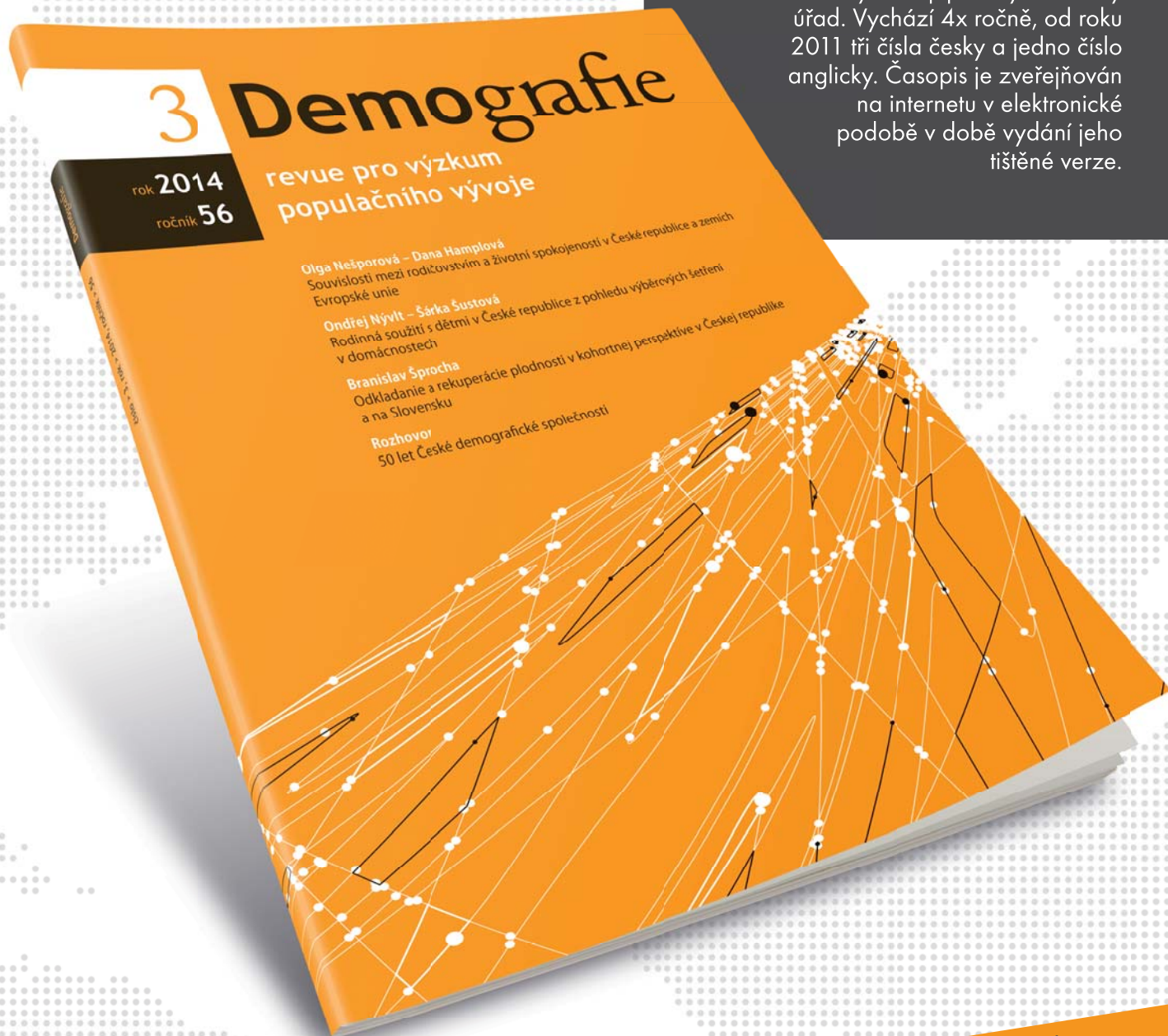

viceprezident Agrární komory ČR

Václav Hlaváček

Chránit naše zemědělce musí být samozřejmostí. Neměli bychom o tom vést debatu, zda ano či ne, to je zcela přirozené, že každý stát musí ochránit své zemědělství, i když jsme součástí nějakého společenství. Toto je naprosto výjimečná a neobvyklá situace, která nenastala kvůli tomu, že by se nějak výjimečně chovali čeští producenti, anebo vývozci. Ale proto, že někdo někde jinde rozhodl o nás.

Jediný odborný recenzovaný demografický časopis v České republice. Vychází od roku 1959 a vydává jej Český statistický úřad. Vychází 4x ročně, od roku 2011 tři čísla česky a jedno číslo anglicky. Časopis je zveřejňován na internetu v elektronické podobě v době vydání jeho tištěné verze.

3

**OLGA NEŠPOROVÁ –
DANA HAMPLOVÁ**

SOUVISLOSTI MEZI RODIČOVSTVÍM A ŽIVOTNÍ
SPOKOJENOSTÍ V ČESKÉ REPUBLICE A ZEMÍCH
EVROPSKÉ UNIE

**ONDŘEJ NÝVLT –
ŠÁRKA ŠUSTOVÁ**

RODINNÁ SOUŽITÍ S DĚTMI V ČESKÉ REPUBLICE
Z POHLEDU VÝBĚROVÝCH ŠETŘENÍ V DOMÁCNOSTECH

BRANISLAV ŠPROCHA

ODKLADANIE A REKUPERÁCIE PLODNOSTI
V KOHORTNEJ PERSPEKTÍVE V ČESKEJ REPUBLIKE
A NA SLOVENSKU

czso.cz/demografie_revue

58 Kč/VÝTISK
327 Kč/ROK

Elektronizace vytlačuje práci z obchodu a služeb

Ekonomika a svět práce se v 21. století dramaticky proměňují. Popisovat svět statistickými indikátory z minulého století je stále méně přesné a přiléhavé. Nové ukazatele ale nejsou na obzoru. Jsme ve stadiu přechodu k nové realitě, její kontury však nejsou usazené.

Dalibor Holý, ředitel odboru statistiky trhu práce a rovných příležitostí

Starý ekonomický systém byl založený na přísném oddělení hranice různých jevů a skupin lidí. A také jejich rolí: výrobce, obchodník, zákazník, prodejce a jeho klient, zaměstnavatel a zaměstnanec, ceny a mzdy, zaměstnaný a nezaměstnaný. Mezi těmito rolemi byly tržní vztahy jasné. Šlo je statisticky popsat, ocenit a vyčíslit. V nové době se tyto hranice rozostřují a smývají. Největší vliv na to mají moderní technologie.

Vytrácí se méně kvalifikovaná zaměstnání

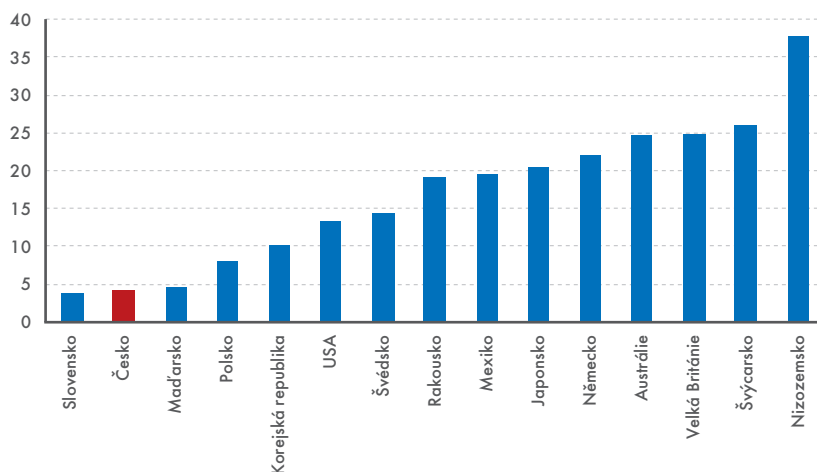
Místo prodavaček v hypermarketu nacházíme stále častěji samoobslužné pokladny. To je další krok, jak se z nás, zákazníků, stávají prodavači. Nejprve jsme se naučili sami si naložit zboží z regálů do vozíku a odvézt ho k pokladně – i to dříve dělali prodavači. Teď se musíme ještě naučit namarkovat si vybrané tovary s použitím skeneru a čárových kódů a nakonec

ZKRÁCENÉ ÚVAZKY? PROČ NE, ALE...

Zavádění zkrácených úvazků pomáhá při rodičovství a při přechodu do pracovní neaktivity, může také snižovat nezaměstnanost. Nesmí být ale vynucené a odměna musí postačovat pro důstojný život.

Podíl zkrácených úvazků v roce 2012 byl velmi nízký ve státech bývalého komunistického bloku, naopak vysoký je tradičně v Nizozemsku, kde převážně nejde o vynucené zkrácení, nebo ve Švýcarsku.

Podíl zkrácených úvazků ve vybraných státech v roce 2012 (v %)

Zdroj: OECD

zaplatit tím, že vstříme bankovky a mince či platební karty do platebního automatu.

Nejde pouze o to, že jsme ke své původní sbírce dovedností nechtěně získali další kvalifikaci (učit se nové věci nemusí být vždy na škodu). Podstatné je, co se stalo s trhem práce. Například prodavačka jako řemeslo přestane být brzy potřebná. Až se i ty současné propustí a ony se postaví na konec dlouhé fronty na úřadu práce, co potom s nimi. Budou se rekvilifikovat? A na co?

Podobné vytěšňování lidských pracovních sil probíhá takřka ve všech ekonomických oborech. S lidskými pracovníky se stále méně setkáváme i u benzinových pump nebo za přepážkami v bankách – máme přece internetbanking, který je tu 24 hodin denně. Možná již brzy budou po dálnicích jezdit robotické kamiony bez řidičů, naváděné radary a přes satelit. Místo učitelů začínáme využívat

e-learning, místo novinářů můžeme mít blogy a divácké zprávy. Profesionálním fotografům vzaly práci digitální zrcadlovky a kamery, obrázky a videa dnes dokáže udělat takřka každý.

Společným jmenovatelem současného vývoje je to, že namísto kvalifikovaných pracovníků, kteří práci dělali za mzdu, je služba nově poskytována bez drahých lidských pracovníků – a v podstatě zadarmo. Tak jako mechanizace vytlačila pracovní sílu v zemědělství a robotizace nahradila dělníky v továrnách, tak nyní elektronizace a internet vytlačuje lidskou práci z obchodu a služeb. Míží tak celé skupiny méně kvalifikovaných zaměstnání. Zůstávají pak práce zcela nekvalifikované jako například doplňovači zboží do regálů. Na druhé straně se utváří zaměstnání s nároky na vysokou kvalifikaci, například logistici, programátoři a další odborníci na nové technologie.

Tyto trendy přináší na trh práce systémovou nerovnováhu, kdy počet nezaměstnaných několikanásobně převyšuje počet volných pracovních míst. Dochází tedy k převisu nabídky pracovních sil nad poptávkou. Jen ve vysoce odborných profesích „nejsou lidi“. Volnou pracovní sílu může pohlcovat sektor veřejných služeb, jenže ten trápí nedostatek financování.

Stále méně jsme pouhými zákazníky a stále více jsme samovýrobci. Stavíme si doma nábytek ze stavebnic, čímž ubíráme práci dělníkům v továrnách. Další rozšíření tohoto trendu přijde patrně s érou 3D tiskáren, které nám vytisknou všechny výrobky, co si budeme přát. A plány k tomu získáme jednoduše z internetu. Pro elektřinu nebude potřeba tolik velkých elektráren s mnoha pracovníky, protože je nahradíme vlastními solárními panely na střeše domu atd. Na všechny tyto investice ovšem budeme potřebovat peníze.

Co dnes znamená mít práci?

Podobný problém začíná být i s vymezením toho, co je práce a co zaměstnání. Svět, kde byl ostrý řez mezi člověkem, který má práci (stabilní, za jasně daných platových podmínek a s dlouhou perspektivou) a tím, kdo je nezaměstnaný, je pryč. Navíc stále větší část populace se musí spokojit s prací překérního charakteru, kde není žádná jistota, zda ji bude mít příští měsíc či rok, kde není jisté, kolik

hodin bude pracovat a kolik peněz si bude vydělávat.

Roste i tzv. pracující chudoba, tedy podíl lidí, kteří sice mají zaměstnání, ale s výdělkem nedostačujícím na důstojný život. I to souvisí se systémovou nerovnováhou na trhu práce, kde převis nabídky nenuťuje zaměstnavatele pečovat o své pracovní síly a oslabuje roli odborů.

S tím, jak rychle se vyvíjí ekonomika, jak vznikají a zanikají profese a celé obory, musíme být připraveni se neustále učit nové věci a rekvalifikovat se na mnoho rolí. Zatímco vývoj v 19. a 20. století vedl ke specializaci prací a ostrému vymezení společenských rolí, vývoj ve 21. století se ubírá přesně opačným směrem – takřka všichni začínáme hrát všechny role.

Jak vše popsat a vyčíslit?

Výše uvedená skutečnost je velmi silnou výzvou pro statistiku práce. Její

PODZAMĚSTNANÝ JE V EU KAŽDÝ ČTVRTÝ S KRATŠÍM ÚVAZKEM

Za podzaměstnané jsou označováni lidé, kteří mají práci, avšak pouze na krátký úvazek, který jim nevyhovuje, a přáli by si pracovat více hodin týdně. V Evropské unii bylo takových pracovníků v roce 2013 poměrně dost, každý čtvrtý s kratším úvazkem – tj. 9,9 mil. z 63,7 mil. na kratší úvazek.

POTENCIÁLNÍ DODATEČNÁ PRACOVNÍ SÍLA

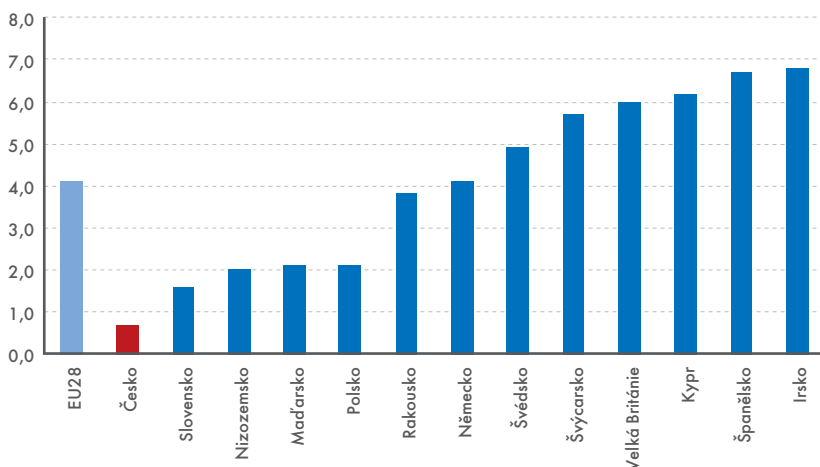
Tak se nazývá část lidí, která si přeje pracovat, avšak nespĺňuje mezinárodně stanované podmínky pro to, aby byla uznána jako nezaměstnaná. V roce 2013 bylo v Evropské unii 9,3 mil. osob, které si přály pracovat, jenže nedělaly nic proto, aby nějakou práci našly (patrně nevěřily tomu, že pro ně nějaké pracovní místo vůbec existuje). Celkem 2,2 mil. si jich práci naopak hledaly, avšak nespĺnily podmínku, že by v případě, kdyby se jim podařilo práci najít, mohly do ní neprodleně nastoupit. To je ostatně obvyklý problém matek s malými dětmi, pro které nemají hlídání.

struktura je vybudovaná právě na tržním modelu práce, kde jsou jasné oddělené role (kupujícího a prodávajícího, role finančně zajištěného zaměstnaného a nezaměstnaného hledajícího práci). Evropský statistický systém se sice na popsané změny snaží částečně adaptovat, ale žádný revoluční obrat se nechystá. Nelze budovat zcela novou strukturu, když chybí jednotná filozofická vize, jak by měl nový ekonomický systém fungovat.

Jedním z dílčích kroků, jak svět změn zachytit, jsou ukazatele podzaměstnanosti (využívá se již delší dobu) a dodatečné potenciální pracovní síly, které začal Eurostat zveřejňovat minulý rok. Ty zobrazují právě část šedé zóny mezi zaměstnáním a nezaměstnaností.

Česká republika patří naštěstí mezi státy, kde je nejen nižší nezaměstnanost než ve většině členských států, ale je tu i nízká podzaměstnanost (11 %) a také jedna z nejmenších dodatečných pracovních sil (asi 86 tis. osob). V Řecku má vynucený kratší úvazek tři čtvrtiny těchto zaměstnanců a v Itálii proporce dodatečné pracovní síly odpovídá 12,6 % všech ekonomicky aktivních (tj. 3 mil. lidí). To však neznamená, že se nás tyto problémy nebudou v budoucnu dotýkat, a že i u nás nebude rychle narůstat šedá zóna, která v celé Evropské unii zahrnuje 21 mil. lidí.

Míra podzaměstnanosti (podíl ekonomicky aktivní populace) v roce 2013 (v %)

Zdroj: Eurostat

KRÁTCE

• Ve školním roce 2012/2013 poskytovala každá druhá italská obec možnost umístit dítě do předškolního zařízení. Před deseti lety to bylo možné pouze v každé třetí obci.

Více na <http://bit.ly/1o5SKzN>.

• V roce 2013 byl téměř každý pátý z 8,5 mil. obyvatel Rakouska cizího původu. Narozených mimo Rakousko bylo 1,2 mil. osob a dalších 428 tis. osob se sice již v Rakousku narodilo, ale jejich rodiče přišli odjinud.

Více na <http://bit.ly/1smqPNl>.

• Podle populační projekce se ani Grónsko nevyhne stárnutí populace. Do roku 2040 se očekává snížení počtu obyvatel největšího ostrova světa ze současných 56 tis. na 53 tis. osob. Zastoupení starších 75 let vzroste z 2,1 % na trojnásobek, tj. na 6,3 %.

Více na <http://bit.ly/1s1svWv>.

• V roce 2013 bylo v Německu adoptováno 3 793 dětí. To bylo o 2,4 % méně než v roce předchozím. Více než polovinu z nich (2 232 dětí, 59 %) adoptoval nevlastní rodič, tedy nový partner jejich biologického rodiče, 113 dětí bylo adoptováno příbuznými a 1 448 (48 %) dětí adoptovaly osoby bez příbuzenské vazby k dítěti.

Více na <http://bit.ly/1UUEsqQ>.

• Na estonských hraničních přechodech, v přístavech, na letištích, na vlakových a autobusových nádražích se v uplynulých šesti týdnech konalo dotazníkové šetření u turistů-cizinců. Cílem bylo zlepšit odhad finančního přínosu přeshraniční turistiky, motivaci cizinců k návštěvě Estonska a jejich spokojenost s pobytem v této pobaltské zemi. Více na <http://bit.ly/1v5BGi8>.

• Podle předběžných výsledků řeckého statistického úřadu vzrostla v roce 2013 meziročně plocha osázená vinnou révou o 0,4 %. Přitom plocha určená pro pěstování vína na přímou spotřebu se meziročně zmenšila téměř o 10 % a rozloha vinohradů, na nichž se pěstují hrozny určené k výrobě vína, se zvětšila o 7,2 %.

Více na <http://bit.ly/1mieELH>.

Gramotnost žen se zvyšuje

Podle nejnovějších údajů Institutu pro statistiku při OSN se celosvětová úroveň gramotnosti stále zvyšuje a to jak mezi dospělými, tak i mezi mladými ve věku 15–24 let. U žen, jejichž startovní pozice byla horší, je dlouhodobě zaznamenáván rychlejší nárůst gramotnosti než u mužů. Rozdíly v přístupu ke vzdělání se ale v mnoha společnostech stále nepodařilo překonat. Prvky základní gramotnosti ovládá 87 % mladých žen a 92 % mladých mužů ze zemí, které Institutu poskytují údaje. Mezi tyto země však nejsou zařazeny vyspělé země severní a západní Evropy, severní Ameriky, Austrálie a Nový Zéland a dále Japonsko a Korejská republika. Ze zemí bývalého východního bloku údaje o gramotnosti neposkytuje Česko ani Slovensko. Z méně vyspělých zemí pak chybí údaje o úrovni gramotnosti např. v Somálsku, Západní Sahaře či v Jižním Súdánu. Ve více než 60 % zemí, za něž má Institut pro statistiku k dispozici údaje, je úroveň gramotnosti mladých lidí nad 95 %. U dospělé populace je ale schopnost čtení, psaní a počítání nižší než u mladých ve věku 15–24 let a se zvyšujícím se věkem se snižuje. Mezi dospělými je gramotných osm z deseti žen a devět z deseti mužů.

Více na <http://bit.ly/1sqxJBj>.

Volný čas mladých v Thajsku

Podle výsledků výběrového šetření, které se konalo v Thajsku a jehož výsledky nedávno zveřejnil thajský statistický úřad, se významně snížil podíl mladých lidí ve věku 13–24 let, kteří nikdy doma nepomáhali s domácími pracemi.

V předchozím šetření v roce 2008 jich bylo 13 %, o tři roky později už to bylo pouze 6 %. Polovina z těch, kteří doma pomáhají, tak činí pravidelně. Nejoblíbenější volnočasovou aktivitou je u mladých obyvatel Thajska čtení. Alespoň občas četlo v roce 2011 téměř 85 % z nich, pravidelně čte necelá třetina mladých a 16 % nečte vůbec. Sportu se podle šetření z roku 2011 věnovalo pravidelně 76 % mladých Thajců, to bylo o dva procentní body méně než v roce 2008. Snížil se

především podíl těch, kteří sportují pravidelně. Každý čtvrtý mladý obyvatel Thajska nemá o sportování zájem. Poněkud alarmující je zjištění, že už v této věkové kategorii se téměř každý osmý člověk věnuje aspoň občas gamblingu. Při předchozím šetření to byl každý desátý. Zvýšilo se jak zastoupení občasných, tak i pravidelných hráčů.

Více na <http://bit.ly/UYSRBc>.

Ve Velké Británii přibývá „větrníků“

Výroba elektrické energie ve Velké Británii v roce 2013 meziročně mírně poklesla, když pro trh bylo k dispozici 351,8 TWh, tj. o 1,6 TWh méně než v roce 2012. Nejvíce elektrické energie stále produkují uhelné elektrárny, avšak podíl elektrické energie, k jejíž výrobě bylo použito hnědé či černé uhlí, se stále snižuje. Jaderné elektrárny si svůj podíl zachovaly (18 %). Zastoupení větrných elektráren na produkci elektrické energie vzrostlo z 6 % v roce 2012 na 9 % o rok později. Za tímto nárůstem stálo především zprovoznění nových větrných turbín. V absolutním vyjádření dokázaly „větrníky“ a solární panely v loňském roce vyrobit 31 TWh. Od přelomu tisíciletí se tak jedná o více než třicetinásobný nárůst. Hydroelektrárny dodávají do sítě dlouhodobě okolo 1 % z celkového množství elektrické energie. V roce 2013 z ostatních obnovitelných zdrojů pocházelo 5 % elektrické energie určené ke spotřebě. Velká Británie nepokrývá spotřebu elektrické energie jen z vlastních zdrojů. V roce 2013 dovážela energii především z Francie a Nizozemska, a to ve výši 4 % domácí spotřeby.

Více na <http://bit.ly/UWdsqg>.

„Věční“ a neúspěšní studenti v Norsku

Ani deset let nestačí více než dvěma z pěti studentů k získání diplomu. Naopak mezi neúspěšnější patří medicí, nejčastěji studium vzdávají studenti ekonomie. Vliv na jejich studijní výsledky má i úroveň vzdělání rodičů.

Eva Kačerová, odbor vnější komunikace

V roce 1992 začalo v Norsku na vysokých školách studovat 37 tis. studentů. Po deseti letech byla bez diplomu třetina z nich. Studenti, kteří poprvé nastoupili k bakalářskému, magisterskému či doktorskému studiu v roce 2002, byli ještě neúspěšnější. V roce 2012 nemělo 18 tis. z původního počtu 42 tis. studentů, tj. dva z pěti, dokončené vysokoškolské vzdělání na té úrovni, na které před deseti lety začínali. Mezi studentkami byl podíl neúspěšných 37 %, mezi muži to bylo 48 %.

O dalších studentských generacích jsou již k dispozici podrobnější údaje. Téměř polovině studentů, kteří se do bakalářského studia zapsali poprvé v roce 2008, stačily k úspěšnému ukončení studia tři roky. Muži si v Norsku prodlužovali bakalářské studium nad rámec tříleté standardní doby častěji než ženy. Z poloviny studentek se staly bakalářky do tří let od začátku studia, mezi muži to bylo 43 %. Do pěti let od zahájení studia získalo bakalářský titul 64 % z celkového počtu studentů 57 % mužů a 68 % žen.

Ze studentské generace roku 2008 se i po více než pěti letech od začátku studia stále snažilo osm ze sta studentů o získání diplomu v původním oboru, každý padesátý student během pěti let absolvoval jiný studijní obor, než který si původně vybral, a 7 % stále ještě studuje, avšak v jiném programu, než byl ten původní. Z generace roku 2008 byl celkově neúspěšný každý pátý student. Během prvního ročníku studium vzdalo 7 % mužů a 5 % žen, ve vyšších ročnících tak učini- lo 18 % mužů a 11 % žen.

Důležité je vzdělání rodičů

Studenti, jejichž rodiče dosáhli nejvyššího středního vzdělání bez maturity, patřili častěji mezi ty, kterým ani deset let nestačilo k ukončení studia. Ze studentů, kteří ke studiu nastoupili v roce 2002 a kteří měli aspoň jednoho rodiče s magisterským vzděláním, jich během deseti let získalo titul 73 %. Mezi těmi, jejichž rodiče měli pouze základní vzdělání či výuční list, byla úspěšnost pouze 40%. Přitom ze studentské generace roku 1992 byli

úspěšní dva ze tří studentů s tímto rodinným zázemím. Úspěšnost studentů, kteří pocházejí z nižších vzdělanostních vrstev společnosti, se tak v čase snižuje.

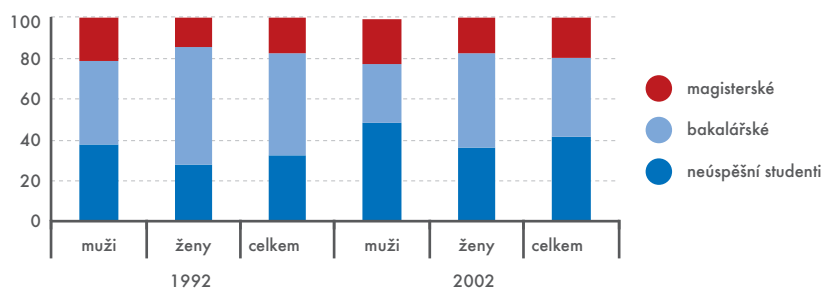
Neúspěšnější byli medicí

Na pregraduální úrovni byl v Norsku v roce 2008 největší zájem o studium ekonomie a veřejné správy. Studenti těchto oborů představovali pětinu z 31 tis. nově zapsaných studentů bakalářského studia. A právě mezi nimi byl nejvyšší podíl těch neúspěšných. Hned v prvním roce vzdalo studium 7 % z nich, vyššími ročníky neprošlo dalších 25 %. Celkově tedy neuspěl každý třetí student ekonomie a veřejné správy.

Situace mezi studenty medicíny však byla zcela odlišná. V roce 2005 se ke studiu medicíny zapsalo 667 studentů (z toho 414 žen). Po šesti letech se 61 % z nich stalo vystudovanými lékaři. Do osmi let od zahájení studia se lékařem stalo 83 % mediků. Rozdíly mezi muži a ženami byly v tomto oboru minimální. Pouze osm procent mediků studium vzdalo nebo byli vyloučeni. Ti, kteří se rozhodli pro studium zubního lékařství, byli ještě úspěšnější než studenti všeobecného lékařství. Standardní délka studia zubního lékařství je v Norsku pět let. Těchto pět let stačilo třem ze čtyř studentů k ukončení studia. Za další dva roky se podíl úspěšných absolventů zvýšil ještě o deset procentních bodů a dosáhl 85 %. Zubařkami se stalo deset z deseti žen, mezi studenty-muži bylo jen sedm z deseti.

Více na <http://bit.ly/1tMGnMh>.

Dosažené stupně vzdělání norskými studenty (v %)

¹ Pozn.: V roce 1992 a 2002, tj. v letech, kdy studenti začali studovat na VŠ.

Zdroj: Statistics Norway

Díky jádru svítí každá třetí žárovka

Na vysoké škole statistiku upřímně nenáviděla. Jenže jaderné obory, které jsou její doménou, se bez ní neobejdou. „Krok po kroku jsem naznala, jak užitečný nástroj to je. A statistika mne začala i bavit,“ přiznala v rozhovoru Dana Drábová, předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost České republiky. Její další odpovědi se už týkají naší energetické soběstačnosti.

Jan Cieslar, tiskový mluvčí

V souvislosti se složitou geopolitickou situací se nabízí otázka zajištění naší energetické bezpečnosti. Hrozí nám že se ocitneme bez tepla a světla?

To nám určitě nehrozí, alespoň ne na nějakou delší dobu. Ale v našich klimatických podmínkách i krátkodobý výpadek elektřiny či dodávek paliv pro teplárny znamená dost velké potíže. Jistě bychom si poradili, znamená to však připravovat se dopředu a promýšlet scénáře a reakce na ně. Měli bychom také lidem více říkat, že mít doma nějaké základní věci pro „přežití“ prvních desítek hodin po výpadku není tak náročné a nákladné. Nemyslím si, že zdroje energie pro naše potřeby by byly mávnutím proutku nebo taktovky diktátora na jednu zcela nedostupné, spíš jich krok po kroku bude méně a budou dražší. A my se budeme muset vážně zamýšlet nad svými nároky a skutečnými potřebami, což zdaleka není v našem světě synonymum.

Dokazuje podle vás situace v oblasti evropské energetiky, že využívání jaderné energie a další rozvoj tohoto odvětví jsou tou správnou cestou?

Rozhodnutí, zda jádro má nebo nemá být jedním ze způsobů, kterým si budeme do budoucna zajišťovat pokrytí části našich energetických potřeb, není jednoduché a přímočaré. Je založeno na hledání rovnováhy mezi bezpečností, náklady a společenskou přijatelností. V Evropě se momentálně vracíme o 20 let nazpět, zase převládají emoce a nikoli objektivní hodno-

cení různých aspektů. Nicméně řada jaderných elektráren, které jsou dnes v provozu, bude s největší pravděpodobností součástí energetického mixu po další desítky let. Většina publikovaných studií naznačuje, že podíl jaderné energetiky na světové spotřebě primárních zdrojů v tomto století výrazně neporoste a pravděpodobně se bude pohybovat okolo deseti procent. I tak to však znamená nárůst instalovaného výkonu v rozmezí od čtyřnásobku do třicetnásobku současného stavu v závislosti na konkrétním nárůstu celkové spotřeby. Bude zajímavé sledovat, zda a jak se tyto predikce budou naplňovat i ve světle nedávné vážné havárie jaderné elektrárny Fukušima. V každém konkrétním případě je totiž třeba velice pečlivě zkoumat výchozí podmínky, neboť jaderná energetika není vždy a všude optimálním řešením. Analytici vyvinuli zevrubné metody pro hodnocení jednotlivých variant zásobování společností energií. Úkolem tvůrců politik a strategií je použít tyto nástroje, vyváženým způsobem vzít v úvahu vliv různých variant na všechny tři pilíře udržitelného rozvoje: ekonomický, environmentální i společenský, a učinit odpovídající kompromisy beroucí v úvahu specifické podmínky a priority té které země či regionu. Pak může mít jaderná energetika v řadě zemí svou šanci.

I když havárie elektrárny Fukušima se v mnohém liší od té v Černobylu, svět se po každé takové události

zabývá přechodem na alternativní zdroje energie. Je v podmínkách ČR opuštění jádra uskutečnitelné?

Jistěže ano. Pro způsob, jakým si budeme opatřovat energie pro své potřeby, existuje vždy řada možností. Jsou země, které jadernou energetiku do svého mixu nepotřebují. Byli bychom velmi rádi, kdybychom si mohli pětasedmdesát procent elektřiny vyrábět z vody. Ale praotec Čech nám to nedopřál, zastavil se tady. A tak k uspokojování našich energetických potřeb máme uhlí, bohužel už skoro jen to hnědé, ne moc dobré kvality. Máme vodu, která už je na hranicích využitelnosti a v elektřině pravděpodobně nikdy nepřesáhne nějakých sedm procent. Před padesáti lety jsme vstoupili do jaderného klubu, dnes tu energetiku umíme jako jedna ze třiceti zemí provozovat na patřičné úrovni bezpečnosti a spolehlivosti. Každá třetí žárovka v tomhle státě svítí díky těm šesti jaderným blokům, které jsou spolehlivé, nikoho neohrožují, jsou i rozumně šetrné k životnímu prostředí. Tak pro mě by byla hloupost se toho vzdát z nějakých netechnických, neracionálních důvodů. Rozhodnutí ve věci energetiky však budou vždy ovlivněna kompromisy odrážejícími osobní nebo skupinové preference a subjektivní posouzení důležitosti jednotlivých ukazatelů.

Jak si Česko v mezinárodním srovnání stojí v oblasti jaderné bezpečnosti?

Z hlediska bezpečnostních parametrů je všech našich šest bloků zcela

Ing. Dana Drábová, Ph.D.

Po ukončení studií (1985) na Fakultě jaderné a fyzikálně inženýrské ČVUT Praha nastoupila do Centra hygieny záření při Státním zdravotním ústavu jako výzkumný pracovník. Později se stala zástupkyní vedoucího Národní referenční laboratoře pro vnitřní kontaminaci a zástupkyní vedoucího Centra radiační monitorovací sítě. V roce 1995 byla jmenována do čela Krizového útvaru Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB), který vedla až do roku 1996, kdy převzala post ředitelky Státního ústavu radiační ochrany. Od roku 1999 vykonává funkci předsedkyně SÚJB. V roce 2000 získala doktorát z jaderné fyziky. Koncem roku 2006 byla s tříletým mandátem zvolena předsedkyní Západoevropské asociace jaderných dozorných orgánů.

srovnatelných s tím, co se považuje za dobrou světovou úroveň. Obě jaderné elektrárny postupně zlepšují své provozní i bezpečnostní ukazatele a věnují potřebné lidské i finanční kapacity zvyšování úrovně zajištění jaderné bezpečnosti a radiační ochrany svých zařízení i jejich personálu. Naše jaderné bloky z bezpečnostního pohledu tedy provozujeme tak, jak se sluší a patří. Ale musíme jim věnovat neustálou pozornost, snažit se „neusnout na vavřínech.“ Je třeba se věnovat věcem, které v jiných provozech jsou rutinně brány jako normální, ale v jaderné energetice prostě normální být nemohou. Týká se to zejména provozovatele, ale i dozoru, protože znalý dozor také může svým dílem k bezpečnosti přispět a my, jako ochránci veřejného zájmu, bezpochyby v tom svou roli také hrajeme.

Je elektřina z jádra dobrým obchodním artiklem? A do jaké míry ovlivňuje mezinárodní obchod s energiemi právě tento segment?

Ptejme se napřed, zda je elektřina získaná v jakékoli elektrárně dobrým obchodním artiklem. V Evropě to momentálně vypadá, že kromě dotovaných a subvencovaných zdrojů, se žádné nové elektrárny stavět nevyplatí. Ale nic není jenom černé, nebo bílé. Elektřina totiž není jen obchodní artikl, má i výrazné rysy veřejného statku. A státy se musejí postarat o její dostupnost ve správný čas, na správném místě a za rozumnou cenu. Jaderné elektrárny jsou charakteristické vysokými investičními náklady. Do roku 2010 se odhady potřebných investičních nákladů na jednotku instalovaného výkonu pohybovaly mezi 1 200 a 2 150 dolary za kilowatt. V poslední době se rozpětí pohybuje mezi 1 500 a 8 000 dolary za kilowatt. Došlo tedy k nárůstu dolních i horních odhadů. Rozdíly mohou být způsobeny konkrétními podmínkami ve vybrané lokalitě. Cena práce i surovin se stát od státu liší. Míra využití domácí pracovní síly a domácí výroby může mít na náklady velmi významný vliv. Státní podpora, dotace a finanční záruky se rovněž velmi různí. Stejně tak se mohou lišit požadavky státního dozoru na jadernou bezpečnost. Celkově lze konstatovat, že z ekonomického hlediska je výroba ve fosilních a jaderných elektrárnách srovnatelná. Palivová složka měrných výrobních nákladů je oproti tomu v jaderných elektrárnách velmi nízká a navíc cena přírodního uranu v ní činí méně než 50 procent. Nízká a poměrně stabilní cena paliva přitom umožňuje omezit cenové nejistoty, které zmítají trhy s fosilními palivy, zvláště ropy a zemního plynu.

Domníváte se, že by výstavba dalšího bloku jaderné elektrárny Temelín a Dukovany pozitivně ovlivnila ekonomický vývoj v České republice?

Každá velká investice je příspěvkem k pozitivnímu vývoji ekonomiky, přináší pracovní místa a daňové výnosy, to jen namátkou. Stavba jaderného bloku znamená investici okolo 150 miliard korun rozloženou do zhruba deseti let včetně přípravy stavby. Hodně by ovšem záleželo na tom, jak velká část by se realizovala silami firem, které platí v Česku daně. ■

**INDIKÁTORY:
ČERVENEC 2014**

PRŮMYSL

+6,0 %

Průmyslová produkce v červenci 2014 po očištění o vliv počtu pracovních dní meziročně vzrostla o 6,0 %, bez očištění byla vyšší o 8,6 %. Po vyloučení sezónních vlivů byla meziměsíčně vyšší o 0,7 %.

MALOOBCHOD

+1,0 %

Tržby v maloobchodě (CZ-NACE 47) se po očištění o kalendářní vlivy meziročně zvýšily o 1,0 %, bez očištění o 2,2 %. Tržby rostly za prodej nepotravinářského zboží (o 4,1 %), potravin (o 0,6 %) i pohonných hmot (o 0,1 %).

STAVEBNICTVÍ

-5,2 %

Stavební produkce v červenci 2014 po očištění od vlivu pracovních dní meziročně klesla o 5,2 %. Bez očištění se snížila o 3,7 %.

SLUŽBY

-1,1 %

Tržby za služby očištěné o kalendářní vlivy reálně meziročně klesly o 1,1 %. Po 18 měsících růstu vykázala pokles doprava a skladování o 0,5 % (bez očištění tato sekce vzrostla o 1,4 %).

CESTOVNÍ RUCH

+3,5 %

Podle předběžných dat ubytovací statistiky přijelo v červenci 2014 do hotelů o 3,5 % více hostů než ve stejném období minulého roku a počet přenocování se meziročně zvýšil o 2,7 %.

Cestovní ruch v EU28

Počet ubytovaných hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v zemích Evropské unie se v 1. čtvrtletí letošního roku meziročně snížil o 0,5 %. Do některých států ve srovnání s předchozím rokem ale zavítalo více turistů.

Roman Mikula, oddělení statistiky cestovního ruchu

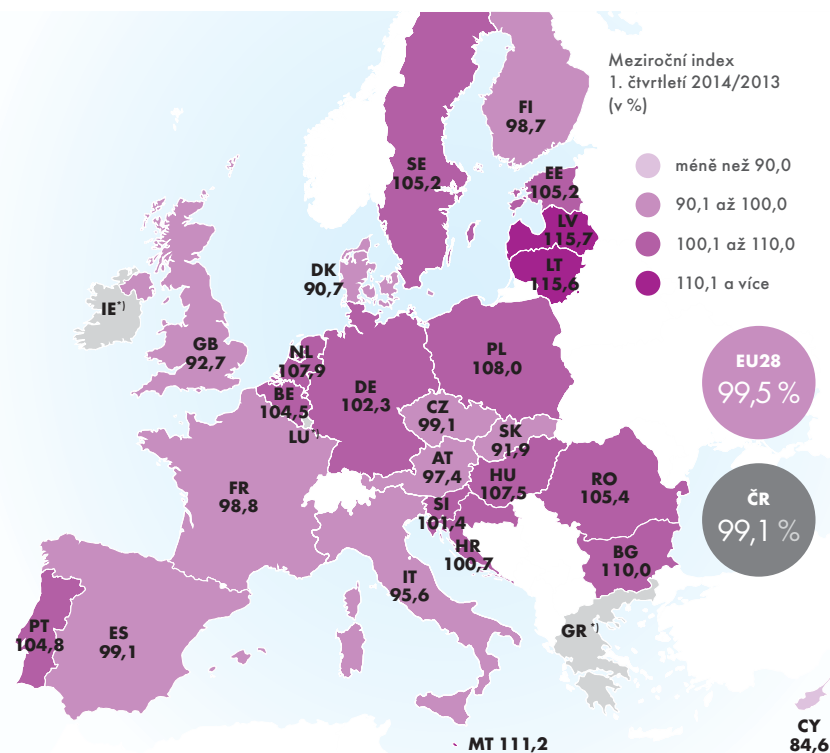
Podle údajů poskytnutých členskými zeměmi Evropské unie přijelo do hromadných ubytovacích zařízení v 1. čtvrtletí 2014 více než 148 mil. hostů. Dvě třetiny návštěvníků tvořila domácí klientela. Meziročně došlo k poklesu příjezdů o 0,5 %. V absolutních číslech tento pokles představuje 804 tis. hostů. Vývoj v jednotlivých členských státech byl rozdílný. Patnáct členských zemí zaznamenalo zvýšení příjezdů, deset států naopak hlásilo pokles.

Nejvyšší růst byl vykázán v pobaltských zemích – v Lotyšsku (o 15,7 %) a Litvě (o 15,6 %). Dvumístný index hlásila také Malta (+11,2 %). Po-

díl těchto tří států na celkové návštěvnosti v rámci Evropské unie je však zanedbatelný a netvoří ani jedno procento. Z velkých hráčů na evropském poli cestovního ruchu stojí za zmínku Německo. V 1. čtvrtletí zaznamenalo zvýšený zájem hostů o ubytování. Přílákalo o 2,3 % (640 tis.) více návštěvníků než ve stejném období loňského roku. Německo se tak jako jediná turistická velmoc může pochlubit zvyšujícím se počtem hostů. Dobrého výsledku dosáhlo také Polsko (+8,0 %), Nizozemsko (+7,9 %), Maďarsko (+7,5 %) a Švédsko (+5,2 %).

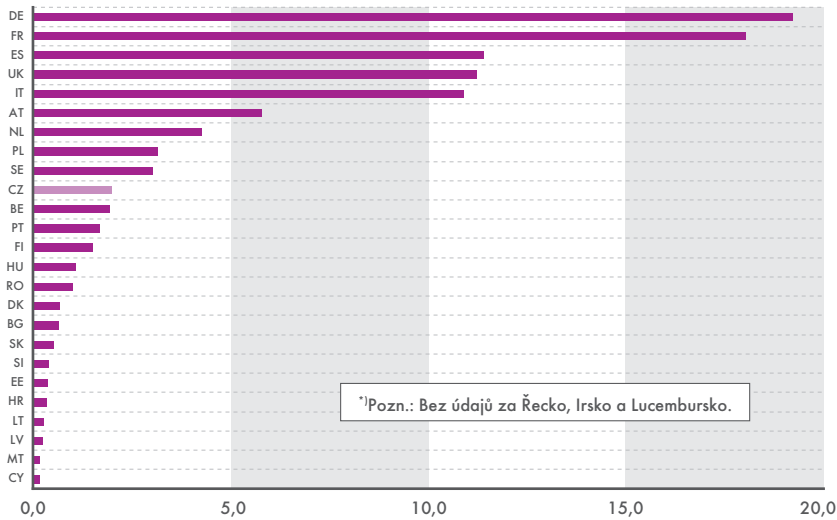
V zemích jako Francie, Velká Británie, Itálie či Španělsko naopak hostů

Meziroční index počtu příjezdů hostů v 1. čtvrtletí 2014

¹⁾ Pozn.: Data nejsou k dispozici.

Zdroj: Eurostat (k 19. 8. 2014)

Podíly jednotlivých zemí na příjezdech hostů do EU28¹⁾ v 1. čtvrtletí 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat (k 19. 8. 2014)

meziročně ubylo. Ve Velké Británii byl úbytek hostů nejpatrnější (-1,2 mil.), což představovalo o 7,3 % méně turistů než v loňském roce. Také Itálie zaznamenala nižší počet ubytovaných hostů, přes 700 tis., tedy pokles o 4,4 %. Nižší návštěvnost byla v 1. čtvrtletí letošního roku ve Francii (-1,2 %) a ve Španělsku (-0,9 %). Pokles návštěvnosti o 15,3 % vykázal rovněž Kypr, kde je patrná dlouhodobá klesající poptávka po ubytování. Naposledy se návštěvnost Kypru zvýšila krátkodobě v květnu 2013. Také tradiční zimní dovolenková destinace Rakousko si v prvních třech měsících roku meziročně pohoršilo o 2,6 %.

Méně turistů i v Česku

Do hromadných ubytovacích zařízení v Česku přijelo v 1. čtvrtletí 2014 celkem 2,9 mil. hostů, což meziročně představovalo snížení o 0,9 %. Domácích návštěvníků ubylo o 3,2 %, ale počet zahraničních návštěvníků se meziročně navýšil o 1,6 %. Hosté preferovali čtyř a tříhvězdičkové hotely. Celkem se v nich ubytovalo více než 1,7 mil. osob.

Nejnovější údaje o statistice ubytování v Česku má ČSÚ za 2. čtvrtletí 2014, kdy se zvýšil počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních meziročně o 1,8 %. Celkově se v Česku ubytovalo 4,0 mil. návštěvníků. Domácích mírně ubylo (o 0,1 %). Počet zahraničních turistů se ale meziročně zvýšil o 3,4 %. Podobně jako v 1. čtvrt-

letí hosté preferovali ubytování především v hotelích. Jejich návštěvnost se meziročně zvýšila o 5,4 %, tj. na 3,1 mil. příjezdů. Návštěvnost penzionů meziročně klesla o 4,4 %, naopak kempy přivítaly o 3,2 % více hostů než loni.

Počet přenocování hostů dosáhl ve 2. čtvrtletí roku 2014 celkem 10,5 mil. nocí, což bylo o 0,4 % více než ve 2. čtvrtletí 2013. Počet přenocování ne-rezidentů se meziročně zvýšil o 1,4 %, domácí hosté naopak strávili v ubytovacích zařízeních o 0,9 % méně nocí.

Hostů z Ruska bylo méně

Ve 2. čtvrtletí 2014 byl zaznamenán pokles návštěvnosti hostů z Ruské federace. Meziročně ubylo asi 30 tis. ubytovaných hostů z Ruska (-14,1 %). Méně Rusů než loni bylo v Karlovarském kraji, kde úbytek návštěvnosti ruské klientely činil 7,9 % (v Praze -16,3 %). Rusové tvoří asi 15% podíl na počtu přenocování všech zahraničních hostů.

Největší skupinou zahraničních návštěvníků (s přibližně 20% podílem) jsou však stále Němci. Těch naopak ve sledovaném čtvrtletí přijelo o 40 tis. více než loni (+10,5 %). Na třetím místě se umístilo Slovensko (132 tis. příjezdů, meziroční nárůst o 13,1 %). Také Rakušanů a hostů z Číny přijelo více (o 14,4 %, resp. o 22,0 %). Čína se tak dostala na desáté místo pomyslného žebříčku incomingových zemí. ■

KONJUNKTURÁLNÍ PRŮZKUM V ČR: SRPEN 2014

+0,4 bodu

V srpnu se v ČR souhrnný indikátor důvěry (indikátor ekonomického sentimentu) meziměsíčně nepatrně zvýšil o 0,4 bodu. Mezi podnikateli se důvěra zvýšila rovněž o 1 bod, mezi spotřebiteli poklesla o 2 body. Oproti hodnotám ze srpna 2013 je souhrnný indikátor důvěry vyšší.

PRŮMYSL

+0,3 bodu

Indikátor důvěry v průmyslu se v srpnu meziměsíčně velice mírně zvýšil o 0,3 bodu vlivem mírného snížení úrovně zásob hotových výrobků během letních prázdnin. V meziročním srovnání je vyšší.

STAVEBNICTVÍ

+4,5 bodu

V odvětví stavebnictví se uprostřed stavební sezony indikátor důvěry zvýšil meziměsíčně o 4,5 bodu, přesto i nadále zůstává v záporných hodnotách. V meziročním srovnání je také vyšší.

OBCHOD

-3,6 bodu

Indikátor důvěry v obchodě se v ČR v srpnu meziměsíčně snížil o 3,6 bodu, ale v meziročním srovnání je vyšší.

SLUŽBY

+2,3 bodu

V srpnu vykázal indikátor důvěry ve vybraných odvětvích služeb (včetně bankovního sektoru) v ČR meziměsíční růst o 2,3 bodu. V meziročním srovnání je také vyšší.

MAKROINDIKÁTORY

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

+6,6 mld. Kč

Přebytek zahraničního obchodu se zbožím narostl. V červenci bylo z ČR do zahraničí vyvezeno zboží podle národního pojetí za celkových 264,8 mld. Kč. Do země směřovalo zboží v hodnotě 253,3 mld. Kč. Saldo skončilo v přebytku 11,5 mld. Kč, který byl v porovnání s loňským červencem vyšší o 6,6 mld. Kč.

CENY PRO SPOTŘEBITELE

+0,5 %

Ceny pro spotřebitele byly v červenci o půl procenta vyšší než před rokem. Zvýšily se ceny potravin, odívání a ubytování, stravování a ubytování, připlatili jsme si za dopravu a za alkoholické nápoje a tabák. Levnější než v loňském červenci byly energie. Spotřebitelé nadále platili méně i za telekomunikační služby.

MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI

6,0 %

Míra nezaměstnanosti osob ve věku 15–74 očistěná o sezónní vlivy činila v tuzemsku podle červencových údajů Eurostatu 6,0 %. V EU jako celku přitom byla výrazně vyšší (10,2 %), v zemích platících eurem práci hledal v porovnání s Českem skoro dvojnásobný podíl osob (11,5 %). Menší míra nezaměstnanosti než ČR byla v červenci patrná jen na Maltě (5,7 %), dále v Rakousku a v Německu (shodně 4,9 %).

HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT

+2,7 %

Výkon české ekonomiky byl ve 2. čtvrtletí 2014 v porovnání se stejným obdobím předchozího roku vyšší již třetí kvartál v řadě. HDP očistěný o cenové, sezónní a kalendářní vlivy vzrostl o 2,7 %. V porovnání s 1. čtvrtletím se HDP nezměnil.

V deflací pět zemí Unie

Bulharsko, Řecko, Portugalsko, Španělsko a Slovensko. To je pět zemí, kde spotřebitelé v letošním červenci za své nákupy platili méně než před rokem.

Lukáš Kučera, oddělení svodných analýz

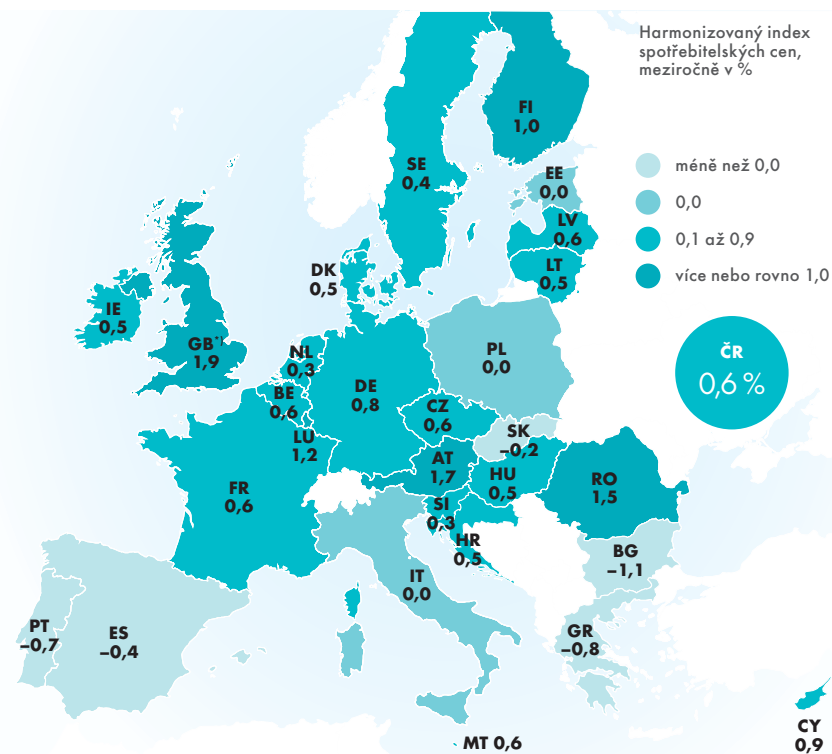
Ceny pro spotřebitele v Evropské unii v červenci 2014 narostly v meziročním srovnání o 0,6 %, jak plyne ze změny harmonizovaného indexu spotřebitelských cen. Cenový přírůstek byl menší než v dubnu (+0,8 %) nebo v lednu (+0,9 %). Zdražování zboží a služeb nakupovaných spotřebiteli zpomaluje v evropské osmadvacítce už od konce roku 2011, tj. přes dva a půl roku.

Méně než před rokem platili spotřebitelé za své nákupy v pěti zemích. V Bulharsku ceny klesly o 1,1 %, v Řecku o 0,8 %, v Portugalsku o 0,7 %, ve Španělsku o 0,4 %. U našeho východního souseda, na Slovensku, bylo levnější o 0,2 %. V červenci tak bylo v deflací pět zemí Evropské unie.

Alespoň o jedno procento, což je i tak velmi málo, se ceny pro spotřebitele v červenci zvýšily jen ve čtyřech unijních zemích – v Rakousku, v Rumunsku, v Lucembursku a ve Finsku. Pokud budeme předpokládat, že se ve Velké Británii zdražovalo zhruba stejně, jako v předchozích měsících, byla tato ekonomika pátou zemí.

V České republice ceny narostly jen mírně – o 0,6 %, stejně jako v průměru v Evropské unii a stejně jako v dalších čtyřech zemích. To bylo výrazně více než v červnu, kdy se naše ekonomika jen těsně vyhnula deflací (meziroční růst cen byl totiž rovný čistě nule), ale i více než ve všech měsících letošního roku.

Růst spotřebitelských cen v červenci 2014

* Pozn.: Data jsou uvedena za červen 2014.

Zdroj: Eurostat (k 4. 9. 2014)

20**Fakta o obchodě
Česka se
zahraníčem**

Polovinu exportu a více než dvě pětiny dovozu realizuje Česká republika se sousedními státy.

22**Vývozu dominují
osobní auta**

Elektrická zařízení, silniční vozidla, výpočetní technika a minerální paliva nejvíce ovlivňují obchodní bilanci.

25**Globalizace
komplikuje
statistiku**

Dva způsoby publikování zahraničního obchodu by měly lépe zachytit výkonnost české ekonomiky.

26**Záměry Eurostatu
s Intrastatem**

Se vstupem České republiky do Evropské unie se podstatně změnil způsob vykazování, metodika a zpracování výsledků.

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

Fakta o obchodě Česka se zahraničím

Polovinu našeho exportu a více než dvě pětiny dovozu realizuje Česká republika se sousedními státy. Ze zemí mimo Evropskou unii vyváží nejvíce do Ruska a největší část dovozu pochází z Číny.

Markéta Heczková, oddělení statistiky zahraničního obchodu

Zákaz dovozu potravin ze zemí, které začátkem letošního srpna přijaly sankce proti Rusku, se ve statistikách Českého statistického úřadu zatím neprojevil. Očekává se, že uvedený jev se promítne v datech nejdříve koncem roku 2014. Předkládaná data se týkají hlavně období 2005 až 2013.

Sousední státy hrají důležitou roli

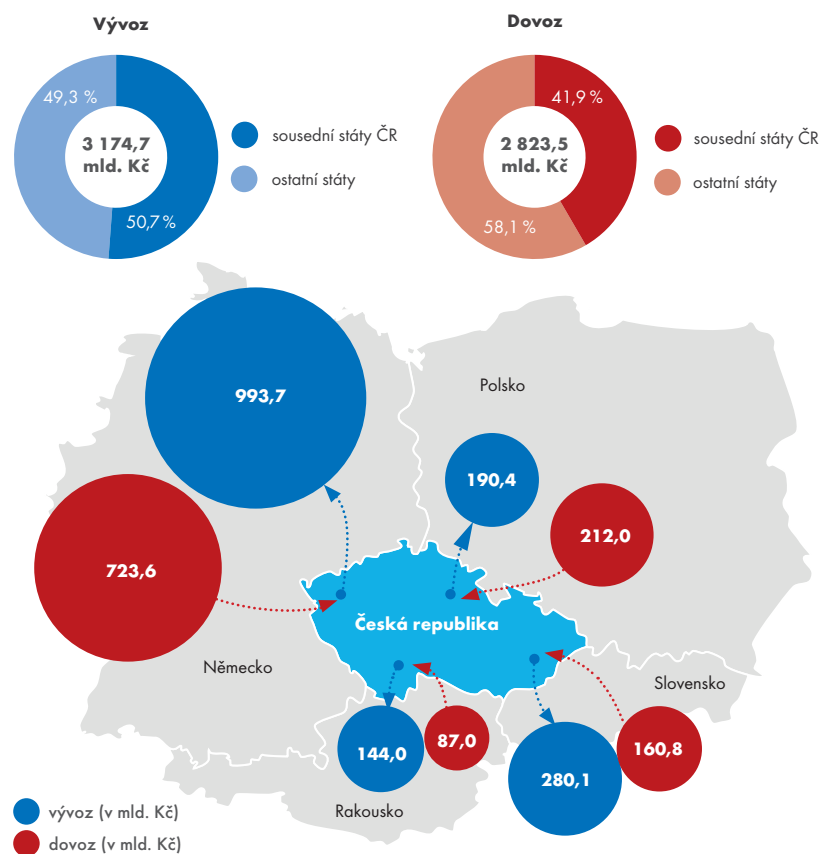
Německo, Slovensko, Polsko a Rakousko patří v rámci celkového zahraničního obchodu České republiky k nejdůležitějším partnerům. Významně ovlivňují dynamiku celkového vývozu, dovozu a bilanci zahraničního obchodu. V roce 2013 činil jejich podíl na celkovém obrátu zahraničního obchodu České republiky 46,5 % (z toho na celkovém vývozu 50,7 % a na celkovém dovozu 41,9 %).

Z celkového obrátu zahraničního obchodu České republiky se státy Evropské unie připadlo na sousední státy 63,2 % (z toho na vývozu do států Evropské unie 62,5 % a na dovozu ze států EU 64,3 %).

Dominantním partnerem celkového zahraničního obchodu České republiky (a tím pochopitelně i zahraničního obchodu se sousedními státy) je Německo. Na celkovém obrátu zahraničního obchodu se v roce 2013 podílelo 28,6 % a na celkovém obrátu zahraničního obchodu se sousedními státy 61,5 %.

Obchod se zeměmi mimo Evropskou unii je z pohledu České republiky obecně charakteristický vyšším dovo-

Zahraněční obchod České republiky se sousedními státy v roce 2013

Zdroj: ČSÚ

HLAVNÍ UKAZATELE

Vývoz vyjadřuje hodnotu zboží odeslaného do zahraničí, které přestoupilo státní hranici za účelem jeho trvalého nebo dočasného ponechání v zahraničí. Celkový vývoz se tak skládá z odeslání do států EU a vývozu do zemí mimo EU.

Dovoz vyjadřuje hodnotu zboží přijatého ze zahraničí, které přestoupilo státní

hranici za účelem jeho trvalého nebo dočasného ponechání v tuzemsku. Celkový dovoz se tak skládá z přijetí ze států Evropské unie a dovozu ze zemí mimo Unii.

Bilance zahraničního obchodu představuje rozdíl mezi hodnotou vývozu a dovozu.

Obrat zahraničního obchodu je součet hodnoty vývozu a dovozu.

Více na <http://bit.ly/1AEWvi4>

zem než vývozem. V loňském roce dosáhl dovoz výše 968,4 mld. Kč (ze zemí EU 1 840,9 mld. Kč).

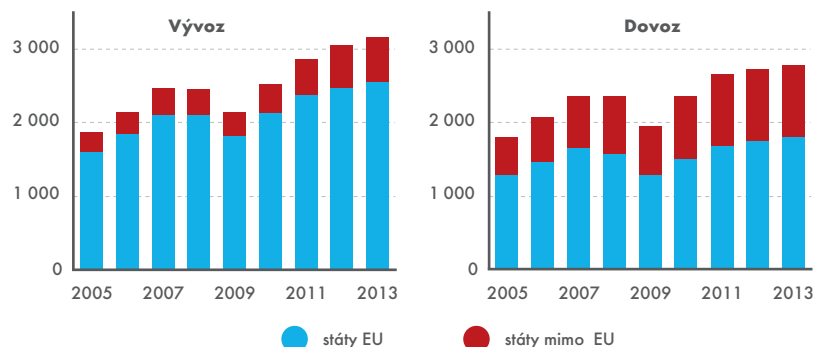
Do Ruska vyvážíme, z Číny dovážíme

Největší tempa růstu v období 2005 až 2013 zaznamenal obchod s Čínou, obchod s Ruskem a Ukrajinou se v průběhu let také zvýšil. Jestliže ještě v roce 2005 tvořil celkový podíl těchto tří zemí na zahraničním obchodě České republiky 7,4 %, v loňském roce už to bylo 11,1 %, přičemž podíly jednotlivých zemí se lišily (u Číny dosáhl 5,7 %, Ruska 4,5 % a Ukrajiny 0,8 %). Nejrychleji se zvětšoval čínský podíl na obrátu zahraničního obchodu, který vzrostl o 2,9 p. b.

Nejvýznamnějším exportním odbytištěm je Rusko. V roce 2013 odebralo zboží v hodnotě 116,2 mld. Kč, což bylo 3,7 % z celkového vývozu (v roce 2005 to bylo 1,8 %). Z dalších zemí, kam Česká republika vyváží, lze jmenovat Spojené státy a Švýcarsko.

Čína má pro Česko důležitý význam z hlediska dovozu. Zatímco v roce 2005 se z Číny dovezlo zboží v hodnotě zhruba 94 mld. Kč, v roce 2013 to už bylo za více než 303 mld. Kč (nárůst o 222 %). Dalšími významnými dovozními destinacemi

Poměr států EU a mimo EU na celkovém vývozu a dovozu ČR, 2005–2013 (v mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

jsou Rusko, Spojené státy, Korejská republika a Japonsko.

Více na <http://bit.ly/1ukktDL>.

Česko v rámci EU

Pokud jde o postavení České republiky v rámci obchodu jednotlivých států Evropské unie, naše země se v posledních dvou letech podílí na jeho celkovém vývozu 2,7 % a na celkovém dovozu 2,4 %. Tento podíl přitom trvale roste (v roce 2005 činil 2,0 % a 1,9 %).

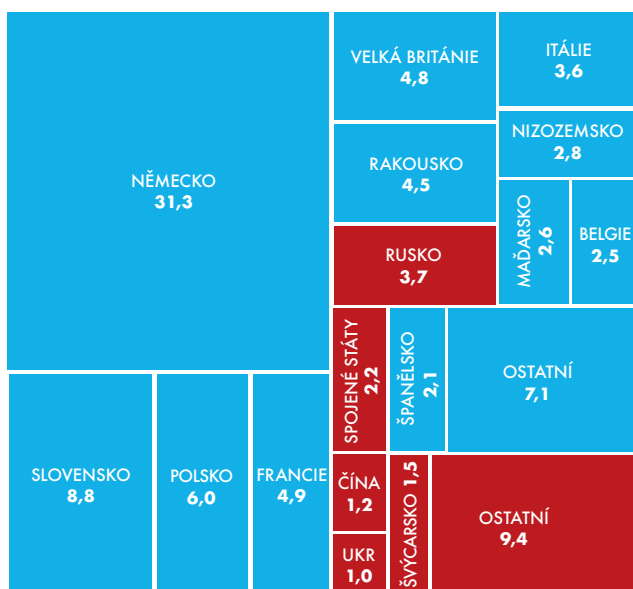
Česká republika se řadí mezi jedenáct států EU, které měly v roce 2013 kladnou obchodní bilanci. Nejvyšší přebytek obchodní bilance v rámci

obchodu států EU zaznamenalo Německo, které se na vývozu a dovozu celé EU podílí více než jednou pětinou, následované Nizozemskem, Irskem a Itálií.

Na celkovém zahraničním obchodě nově přijatých členských států EU má Česká republika zhruba pětinový podíl, u vývozu 21,0 % a u dovozu 18,5 %. Z těchto států dosahuje Česká republika dlouhodobě nejvyšší přebytek obchodní bilance, přibližně dvojnásobný než Maďarsko. Kladné saldo dále vykazují už jenom Slovensko a Slovinsko. Ke státům s největší zápornou bilancí patří Chorvatsko a Rumunsko.

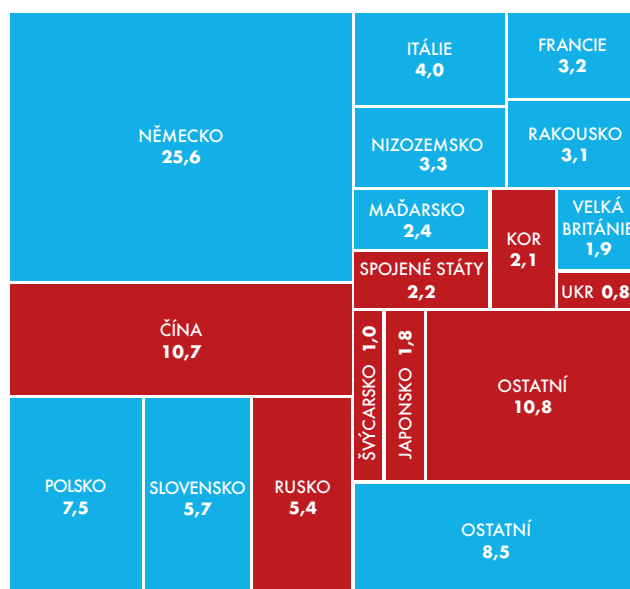
Více na <http://bit.ly/1x56hxm>. ■

Podíly vybraných států na celkovém vývozu ČR, 2013 (v %)

● státy EU ● státy mimo EU

Podíly vybraných států na celkovém dovozu ČR, 2013 (v %)

Zdroj: ČSÚ

Vývozu dominují osobní auta

Na prvních příčkách seznamu zboží ve vývozu a dovozu České republiky najdeme elektrická zařízení, silniční vozidla, výpočetní techniku a minerální paliva. Které z nich nejvíce ovlivňují obchodní bilanci?

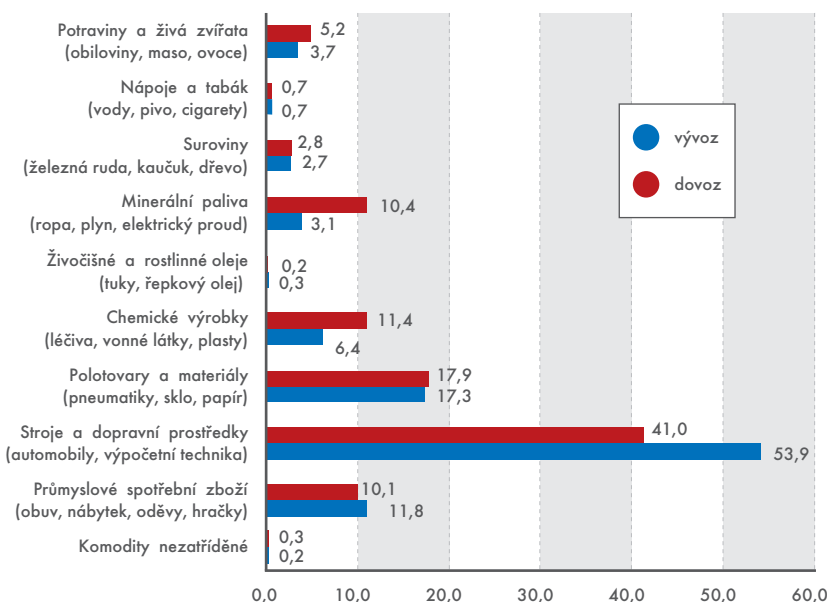
Jan Bílý, vedoucí oddělení statistiky zahraničního obchodu

V zahraničním obchodě České republiky podle klasifikace SITC (Standardní mezinárodní klasifikace zboží) převažují stroje a dopravní prostředky, polotovary a materiály a také průmyslové spotřební zboží. To jsou pouze obecné názvy kategorií jednotlivých druhů zboží, které se dále specifikují. Ovšem i z těchto základních kategorií je patrné, že Česká republika se zaměřuje především na obchod s výrobky s vyšší přidanou hodnotou.

Více než polovinu českého vývozu a dvě pětiny dovozu tvoří kategorie stroje a dopravní prostředky, kam se řadí mimo jiné i osobní automobily, počítače, diskové jednotky a mobilní telefony.

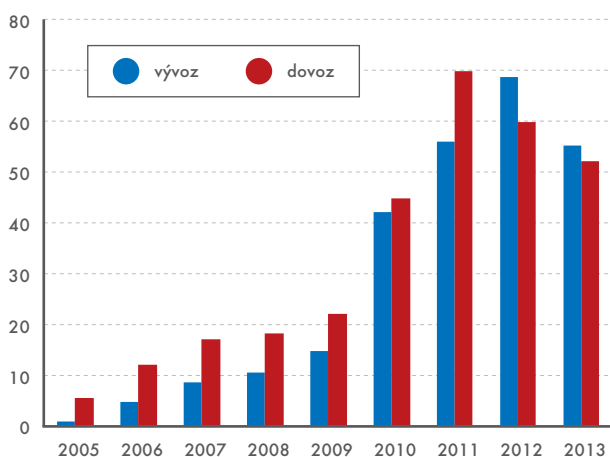
Další významnou položkou jsou polotovary a materiály. Tvoří necelou jednu pětinu vývozu i dovozu České republiky. Patří mezi ně ko-

Vývoz a dovoz ČR podle jednotlivých druhů zboží v roce 2013 (v %)

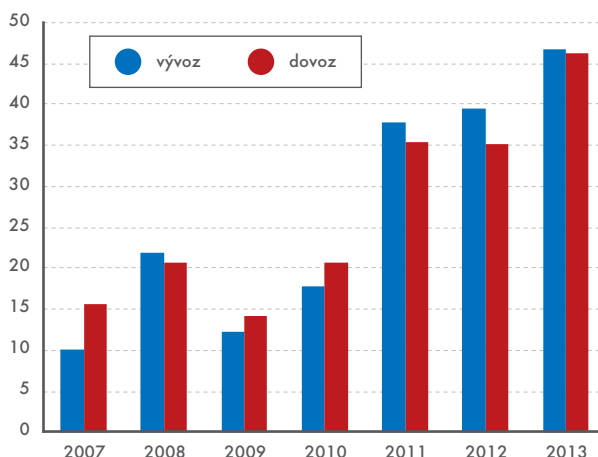

Zdroj: ČSÚ

Vývoz a dovoz přenosných počítačů v letech 2005 až 2013 (v mld. Kč)

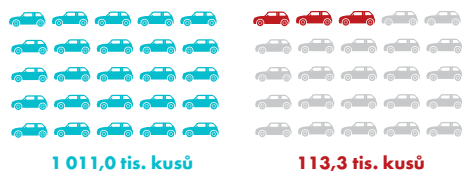
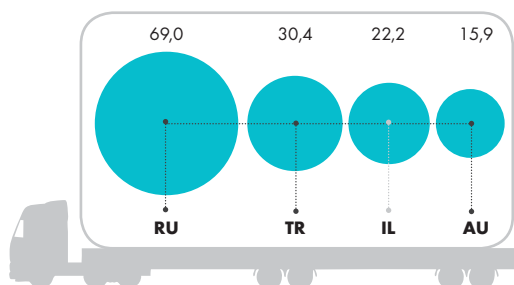
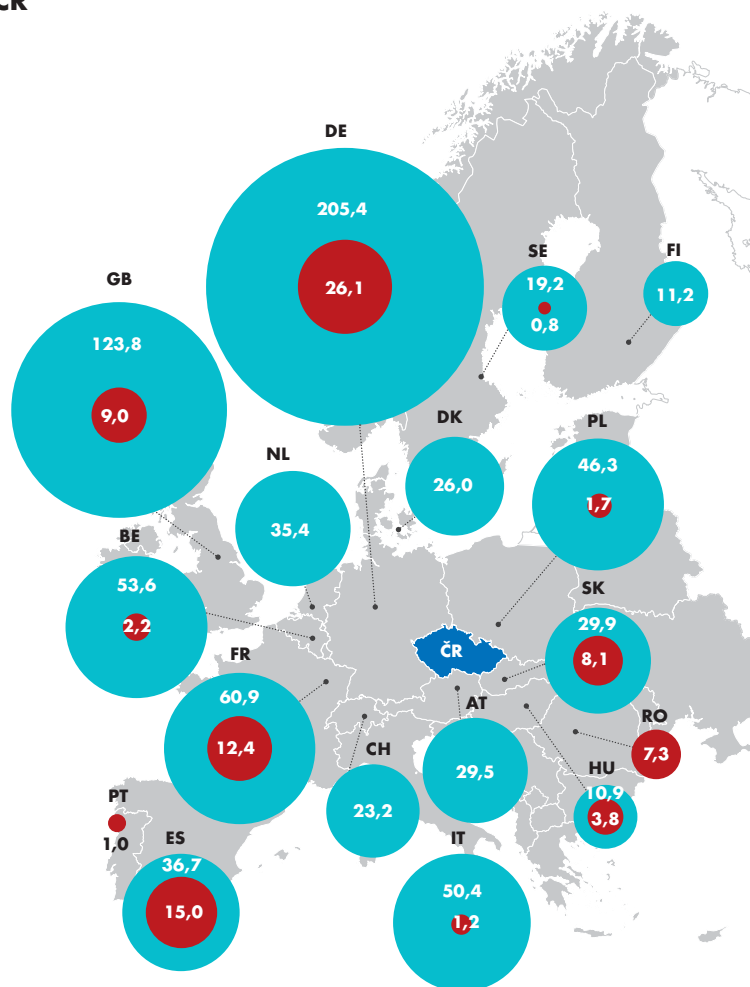
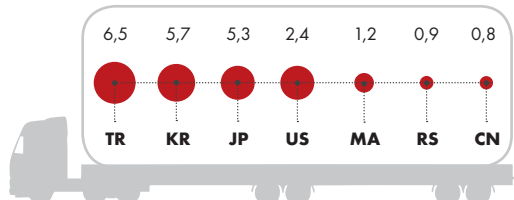
Vývoz a dovoz mobilních telefonů v letech 2007 až 2013 (v mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

Nové osobní automobily v roce 2013 (v tis. ks)

● vývoz v ČR
 ● dovoz v ČR

CELKEM VÝVOZ A DOVOZ¹⁾

VÝVOZ DO ZEMÍ MIMO EU¹⁾

DOVOZ ZE ZEMÍ MIMO EU¹⁾

¹⁾ Pozn.: Zkratky zemí najdete na <http://bit.ly/1rUIEoY>.

Zdroj: ČSÚ

vové výrobky, železo a ocel, výrobky z pryže, sklo a papír. Do kategorie průmyslového spotřebního zboží se zahrnuje např. nábytek, textil nebo obuv, stejně jako hudební nástroje a měřicí nebo kontrolní přístroje a dětské hračky, které Česká republika vyváží. Tato kategorie výrobků tvoří zhruba 11 % vývozu a necelých 10 % dovozu.

Mezi neméně důležité komodity, které Česká republika především dováží, patří energetické suroviny, jako jsou například ropa, ropné výrobky a zemní plyn. Na celkovém dovozu se podílejí zhruba jednou desetinou.

Významnou položku exportu České republiky pak představují osobní automobily.

Vývoz a dovoz osobních automobilů

Na exportu strojů a dopravních prostředků se osobní automobily v roce 2013 podílely téměř 18 % a na celkovém vývozu České republiky necelou jednou desetinou. Rozhodující roli zde mají nové osobní automobily (skoro 99 %), vývoz použitých vozů je oproti nim zcela bezvýznamný.

V roce 2013 byla z České republiky vyvezena auta v hodnotě téměř 300 mld. Kč, z nichž více než tři čtvrtiny směřovaly do států Evropské unie. Jejich nejvýznamnějším odběratelem je dlouhodobě Německo, kam se vyvezla více než pětina z celkového počtu (za více než 68 mld. Kč.), dále Velká

Británie (11 % z celkového exportu osobních automobilů). Třetí největší destinací vývozu aut bylo Rusko, jehož podíl na českém exportu osobních automobilů od roku 2005 stoupl téměř desetinásobně.

Dovoz osobních automobilů je relativně méně významný, představuje 16,4 % roční hodnoty jejich vývozu. Nejvíce aut se do České republiky dováží z Německa, Španělska a Velké Británie. Ojetiny představují asi jednu desetinu z celkového dovozu vozů (více než polovina je ze sousedního Německa).

Zahraniční obchod se silničními vozidly nepředstavují jen osobní automobily, které jsou obvykle nejvíce v zájmu pozornosti. Neméně důležité

jsou díly a příslušenství motorových vozidel. Na export jdou díly v téměř stejné hodnotě, jako činí vývoz osobních automobilů, dovoz náhradních dílů pak převyšuje celkový dovoz aut trojnásobně.

Změny v obchodě s textilem

Při sledování vývoje dovozu textilu do České republiky lze mezi léty 2005 a 2013 pozorovat významný nárůst v obchodě s Čínou, kdy došlo k navýšení dovozu textilu téměř dvojnásobně. V současné době je zhruba třetina textilu dovážena z Číny. Obecně je textil dovážen převážně ze zemí mimo Evropskou unii, kromě Číny také z Turecka, Bangladéše nebo Indie (dohromady přes 55 %).

Výhodu výroby v Číně představuje kromě levné pracovní síly také dostupnost veškerých komponentů k výrobě textilu, což například v okolních státech není vždy samozřejmostí.

Pokles dovozu léků byl zaznamenán u Švýcarska, odkud se v roce 2005 dovezlo zboží v hodnotě 6,6 mld. Kč, avšak vloni to bylo jen necelých 5 mld. Kč.

I přesto, že náklady na pracovní sílu v Číně v posledních letech stoupají, Čína je stále žádanou výrobní destinací. Lze předpokládat, že se stala největším vývozcem textilu na světě a mnoho západních ekonomik je již na její výrobě do jisté míry závislých.

Dovoz oděvních výrobků a doplňků do ČR z vybraných států (v %)

2005		2013	
Čína	22,6	Čína	32,3
Turecko	10,4	Bangladéš	10,8
Německo	10,0	Turecko	9,2
Polsko	8,1	Německo	8,8
Itálie	6,4	Itálie	5,3
Slovensko	5,6	Slovensko	3,5
Hongkong	4,9	Indie	3,0
Indie	3,4		
Bangladéš	2,3		

Zdroj: ČSÚ

Bilance zahraničního obchodu s léčivými je záporná

Vzrůstající zájem o léčiva a farmaceutické výrobky jak na domácím, tak zahraničním trhu odrážejí také data ČSÚ.

2,5krát vyšší než v roce 2005), je loňský dovoz stále asi dvakrát větší než vývoz. Bilance léčiv je tedy trvale záporná (38 mld. Kč v roce 2013).

Kdo odebírá léky z České republiky? Největším dovozcem z Česka je Německo, kam se v roce 2013 vyvezlo zboží zhruba za 7 mld. Kč (v porovnání s 1,8 mld. Kč v roce 2005). Mezi další významné odběratele patří Slovensko, Dánsko, Spojené státy, Rusko, Rakousko a Polsko.

A odkud se léčiva do Česka dováží? Importují se především z Německa (vzestup dovozu z 10 mld. Kč v roce 2005 na 16,8 mld. Kč v roce 2013), Francie (její podíl na vývozu léčiv do České republiky zůstává stabilní) a z Nizozemska.

Pokles dovozu léků byl zaznamenán u Švýcarska, odkud se v roce 2005 dovezlo zboží v hodnotě 6,6 mld. Kč, avšak vloni to bylo jen necelých 5 mld. Kč.

Trvale roste vývoz i dovoz antibiotik, z čehož léky s obsahem penicilinu tvoří asi 5 %.

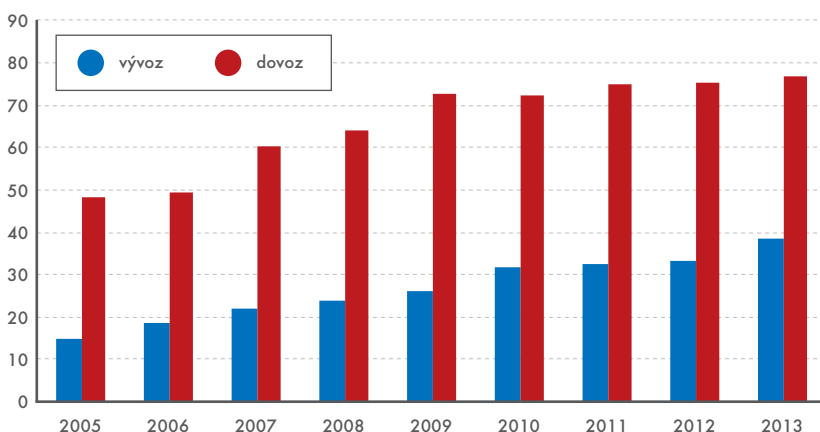
Do České republiky se dováží čtyřikrát více očkovacích látek určených pro lidi než pro veterinární účely. Na vývozu je poměr opačný, očkovacích sér pro zvířata vyvážíme třikrát více než očkovacích látek pro lidi.

U položky vitamíny převažuje na exportní straně vitamín C (nejvíce jej vyvážíme na Slovensko), zatímco dovozu dominuje vitamín E.

Z látek hormonální povahy dováží Česká republika nejvíce steroidní hormony.

Statisticy spočítali, že od roku 2005 vývoz i dovoz léčiv a farmaceutických výrobků v hodnotovém vyjádření téměř nepřetržitě stoupá. V uvedeném roce byl dovoz léčiv více než třikrát vyšší než jejich vývoz a přestože vývoz roste rychleji (v roce 2013 už byl

Vývoz a dovoz léčiv a farmaceutických výrobků, 2005–2013 (v mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

Globalizace komplikuje statistiku

Od roku 2011 začal ČSÚ publikovat zahraniční obchod dvěma způsoby – kromě tradičního přeshraničního pojetí také národní pojetí, jehož cílem je lépe zachytit výkonnost české ekonomiky. Sledování zahraničního obchodu je totiž v globalizovaném světě stále komplikovanější.

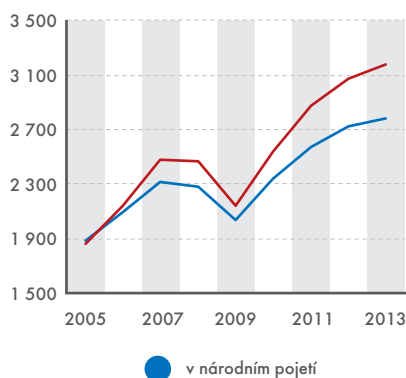
Jaroslav Sixta, vrchní ředitel sekce makroekonomických statistik

Ještě před vstupem České republiky do Evropské unie bylo možné považovat obě pojetí zahraničního obchodu, tj. národní a přeshraniční, za totožná. Po vstupu Česka do Unie už to možné nebylo, neboť jejich rozdíl se začal vlivem jednotného trhu a globalizace zvětšovat. Hospodářská uskupení typu celní unie sice vedou ke snižování administrativy, avšak jsou příčinou i méně spolehlivých statistických informací. V případě jednotného trhu v podmínkách Evropské unie, kde neexistují fyzické překážky zahraničního obchodu, je sledování pohybu zboží ještě složitější.

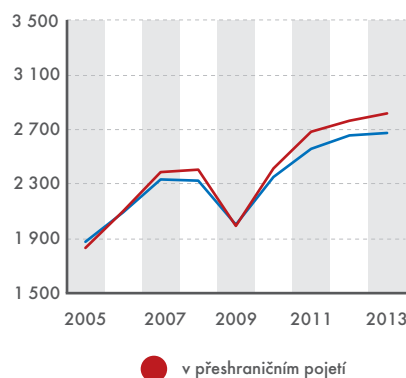
Transferové ceny neodpovídají tržním cenám

Kromě samotných problémů souvisejících se statistickým zachycením pohybu zboží, dochází také velmi často k pokřivenému obrazu zahraničního obchodu kvůli postupům nadnárodních společností, které v rámci tzv. transferových cen realizují prodeje a nákupy mezi dceřinými společnostmi. Transferové ceny často zdaleka neodpovídají cenám tržním a jsou jedním z nástrojů přelévání zisků mezi zeměmi. Vedle těchto dvou problémů také vyvstává aktuálně problém tzv. zušlechťovacího styku, který

Vývoz z ČR, 2005–2013 (v mld. Kč)

Dovoz do ČR, 2005–2013 (v mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

v zásadě vyjadřuje hodnotu realizované práce na majetku (materiálu) ne-rezidentského zákazníka.

Od září 2014 se bohužel začíná více odchýlovat metodika statistiky zahraničního obchodu (v přeshraničním pojetí) od zahraničního obchodu v pojetí národních účtů (implementace standardu ESA 2010) a platební bilance (implementace 6. manuálu platební bilance). Zatímco zušlechťovací styk je pro přeshraniční pojetí stále zachycován jako pohyb zboží, v národních účtech a platební bilanci se tento obchod nezaznamená. Objeví se tam pouze výsledná hodnota dodané (vývoz), popřípadě nakoupené

(dovoz) služby vyjadřující především hodnotu odvedené práce a spotřebovaného materiálu. Orientace uživatelů v údajích o zahraničním obchodě bude tedy opět o něco složitější, a to minimálně do té doby, než dojde na celosvětové úrovni k harmonizaci konceptů těchto statistik.

Rozdíl mezi národním a přeshraničním pojetím

Národní pojetí zahraničního obchodu se zabývá problematikou změny vlastnictví. Vypovídá tak o dovozní a vývozní výkonnosti české ekonomiky. Zboží je do vývozu nebo dovozu za-

Bilance zahraničního obchodu v letech 2005 až 2013 (v mld. Kč)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Přeshraniční pojetí	38,6	39,8	87,9	67,2	149,6	121,2	191,1	305,7	351,2
Národní pojetí	5,2	1,8	-21,2	-44,3	31,1	-20,6	12,0	64,4	106,5

Zdroj: ČSÚ

znamenáno až v momentě změny vlastnictví tohoto zboží mezi rezidenty a nerezidenty. Samotný přechod přes hranice tedy není pro národní pojetí směrodatný.

Statistika zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí je zase založená na zachycení fyzického překročení zboží přes hranice Česka. Zboží je tedy do vývozu nebo dovozu zařazeno až v momentě překročení přes státní hranici ČR. Toto pojetí nebere ohled na to, zda došlo k obchodu mezi českými a zahraničními subjekty. Do vývozu a dovozu jsou tak zahrnovány i transakce nerezidentů, tj. zahraničních subjektů, které nemají na území ČR sídlo.

Každé pojetí je důležité pro jiné uživatele. Ekonomické subjekty potřebují informace o skutečném přechodu zboží přes hranice dané země, tedy o celkovém vývozu a dovozu země bez ohledu na změnu vlastnictví. Tyto údaje přeshraničního pojetí jsou mezinárodně srovnatelné a mohou slou-

žit jako ukazatel vývoje hodnoty obchodu. Statistiky na základě národního pojetí jsou zase vhodným východiskem pro sestavování platební bilance země. Zachycují zahraniční obchod podle finančních toků, což více odpovídá pojetí platební bilance České národní banky.

Krise a platební bilance

Česko mělo v přeshraničním pojetí zahraničního obchodu pozitivní obchodní bilanci, která navíc od roku 2005 výrazně narostla. V roce 2005 tvořil přebytek 38,6 mld. Kč. Do roku 2013 se zvětšila tato hodnota devětkrát, na 351,2 mld. Kč. Obchodní bilance v národním pojetí se od té předchozí liší – je výrazně nižší, což je dáno rozdílnou metodikou. V roce 2013 činila 106,5 mld. Kč. Oproti roku 2005, kdy ukazatel dosahoval 5,2 mld. Kč, došlo v průběhu let k výraznému růstu.

Tendence vývoje obchodní bilance zahraničního obchodu se v obou po-

jetích liší, ovšem ani v jednom z nich nerostla bilance kontinuálně. Vlivem krize a jiných faktorů docházelo k jejím propadům. Na rozdíl od hodnot bilance zahraničního obchodu sledují dovoz i vývoz bez ohledu na pojetí stejný růstový, resp. klesající trend. Větší rozdíly v obou pojetích zaznamenáváme ve vývozu. V tomto případě převyšuje ve většině sledovaných let vyjádření v přeshraničním pojetí, výrazněji v letech po roce 2009. V roce 2012 představoval rozdíl 346,8 mld. Kč. Nicméně sledování vývozu i dovozu podle obou pojetí je významné pro objektivní zhodnocení ekonomiky.

V roce 2012 dosáhla hodnota vývozu v přeshraničním pojetí zhruba 3 073 mld. Kč. Dovozy v přeshraničním pojetí ve sledovaném období, s výjimkou let 2005 a 2009, převyšoval dovoz v národním pojetí. V roce 2012 tvořil rozdíl v obou pojetích u dovozu 105,5 mld. Kč. ■

Záměry Eurostatu s Intrastatem

Statistika zahraničního obchodu se zbožím prošla v uplynulých letech velkými změnami. Se vstupem ČR do EU se podstatně změnil způsob vykazování i metodika a zpracování výsledků. Dosavadní přebírání vybraných informací z celní statistiky (výběr dat z Jednotných správních dokladů) je doplněn výkazy Intrastat, které jsou sbírány přímo od firem.

Naiřízení Unie stanoví minimální míru pokrytí přeshraničního obchodu zbožím v závislosti na roční hodnotě odeslání (vývozu) nebo přijetí (dovozy) zboží do, resp. z ostatních členských zemí. Práhové hodnoty jsou určeny pro každý tok zvlášť. Výše práhů je v ČR stanovena na hodnotu 8 mil. Kč na přijetí a hodnotu 8 mil. Kč na odeslání. Firmy, které práh nepřekročily, jsou od vykazování Intrastatu osvobozeny. Jejich hodnoty statistici dopočítávají.

V roce 2012 spustil Eurostat projekt SIMSTAT (Single Market Statistics), který vychází ze záměru Eurostatu harmonizovat a normalizovat metody tvorby statistiky a metadat s využitím různých zdrojů dat a tvorby víceúčelových statistik. Je součástí

zastřešujícího projektu FRIBS (Framework Regulation Integrating Business Statistics). S využitím SIMSTATu se prověřují možnosti pro širší využití převzatých dat Intrastat o vývozu zboží jiných států nebo administrativních dat k modelování dovozní strany pro potřeby národní statistiky.

V České republice je přeshraniční statistika vysoce ceněna pro kvalitní zachycení podrobných informací o vývozu a dovozu zboží. Tato data využívají zejména Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zemědělství, obchodníci, ambasády a obchodní zastoupení. Rovněž národní pojetí statistiky zahraničního obchodu užívané analytiky pro rozbor makroekonomických jevů se opírá o podrobná data obou toků. Proto předpokládáme, že data Intrastatu jiných členských států získaná výměnou využijeme ke kontrole vlastních sebraných dat.

Potřeby Eurostatu směřují k zajištění statistiky zahraničního obchodu celé EU. Pro tyto účely bude zřejmě postačovat na centrální úrovni jen zpracování dat o vývozu země Evropské unie. Další vývoj statistiky za-

hраниčního obchodu se zbožím v Česku závisí zejména na závěrech projektu SIMSTAT a vývoji v celní evropské legislativě. Návrhy změn v ČR budou po dokončení projektů a schválení nové evropské legislativy projednány s hlavními uživateli. V případě Intrastatu bude třeba změnu zabudovat i do národní legislativy.

KAREL KRÁL

ředitel odboru statistiky zahraničního obchodu

STATISTIKA

STATISTICS
AND ECONOMY
JOURNAL

VOL. **94** (3) 2014

 **CZECH
STATISTICAL
OFFICE**

Odborný časopis ČSÚ zařazený
v Seznamu recenzovaných vědeckých
neimpaktovaných periodik v ČR,
vychází 4x ročně pouze anglicky.
V době vydání tištěné verze je
zveřejňován na internetu.

3

**JIŘÍ KAMENICKÝ
(ČSÚ)**

SELECTED ASPECTS OF PERFORMANCE OF THE
GOVERNMENT SECTOR IN THE CZECH REPUBLIC IN
THE CONTEXT OF EU COUNTRIES

**KRISTÍNA KOČIŠOVÁ
(TUKE) SVK**

APPLICATION OF DATA ENVELOPMENT ANALYSIS TO
MEASURE COST, REVENUE AND PROFIT EFFICIENCY

RITA LIMA (ISTAT) IT

ITALIAN METHODS AND PRACTICES REGARDING
THE LFS: CASE OF RESPONSE RATE AND RESPONSE
BURDEN

czso.cz/statistika_journal

66 Kč/VÝTISK
372 Kč/ROK

Musíme hledat alternativní trhy

Jak hodnotí české firmy vývoj na zahraničních trzích, po přijetí sankcí Západu vůči Rusku, shrnuje Radek Špicar, viceprezident Svazu průmyslu a dopravy České republiky. Přitom vychází z výsledků nedávného průzkumu mezi členy Svazu.

Alena Géblová, vedoucí redaktorka

Od začátku letošního srpna začala platit sankční opatření proti Rusku. Jaký dopad to bude mít podle členů vašeho Svazu na český export?

Pokud se pokusíme vyčíslit dopad přímých sankcí, tak to není něco, kvůli čemu by český export kolaboval, neboť z 80 procent je orientován na Evropskou unii. Ale, a tam už se dostáváme k tomu, že nás to bolet bude, z těch třetích trhů, jejichž význam stále stoupá, je Rusko nejdůležitější. V době, kdy Evropa neroste a sama se potýká s hospodářskou krizí, si naši exportéři uvě-

větskými republikami. Jazykově to tam naši exportéři také zvládají dobře. Kulturně je nám Rusko hodně podobné atd. Navíc mnoho firem je na něm dominantně závislých a u nich je teď situace poměrně vážná.

Když říkáte, že mnoho našich firem je na Rusku závislých, které konkrétně máte na mysli?

Například První brněnskou strojírnou, která vyrábí motory do malých letadel. Tato fabrika, tento segment výroby, to bude mít velmi složité.

Firmy jsou obecně optimistické kvůli zlepšující se ekonomice. Rosteme, jsme pryč z recese, což je dáno několika faktory: vláda přestala škrtnout ekonomiku úspornými opatřeními a začala investovat, zlepšila se domácí spotřeba, daří se exportu. Nyní záleží na tom, jak se jejich důvěra projeví v reálu. V zaměstnávání lidí jsou ale firmy stále opatrné, protože když jde ekonomika dolů, není jednoduché se pak zaměstnanců zbavit. Takže bude trvat ještě pár měsíců, než se tato dobrá nálada a zlepšující se zakázky přetaví do trhu práce, marketingových rozpočtů, reklamy a podobně.

Českému exportu vstup do Evropské unie významně pomohl, protože se odstranily nejrůznější tarifní bariéry, sjednotila se regulace a zákony.

domují, že je třeba hledat alternativní trhy. A Rusko v tom hrálo prim. Navíc je třeba brát v potaz i nepřímé dopady sankcí, a tam budou podle našich odhadů ztráty mnohem větší. Především kvůli poklesu reexportů, například přes Německo, kvůli zhoršující se kondici ruských bank a asijské konkurenci, která pohotově zaplňuje místo po evropských exportérech.

Proč zrovna Rusko a ne jiné země?

Rusko je teritorium, které už známe a kde naše výrobky, například průmyslové, mají dobrou pověst. Na rozdíl od mnoha jiných zemí, kde jsme často „jen“ subkontraktoři finálních dodavatelů, působíme často v Rusku i jako generální dodavatelé. Platební morálka Rusů je poměrně dobrá, například v porovnání s mnoha postso-

Je pravda, že v Rusku naši exportéři vydělávali hodně peněz?

Když děláte v Rusku byznys, můžete počítat s velkými zisky, ale samozřejmě je tam určité riziko. Náš Svaz tvrdí, že přímé sankce budou mít dopady v řádech miliard korun, což už je nyní dopočitatelné. Ovšem z nového průzkumu mezi naší členskou základnou, který jsme nedávno provedli, vyplývá, že nepřímé dopady sankcí se ve střednědobém horizontu mohou dostat až do úrovně desítek miliard.

Podle výsledků posledního konjunkturálního průzkumu v České republice se celková důvěra v domácí ekonomiku v srpnu 2014 nepatrně zvýšila. Znamená to, že firmy rizika plynoucí ze sankcí nebraly vážně?

Důvěra spotřebitelů v ekonomiku však klesla, proč?

U lidí hraje větší roli psychika, jsou opatrní. A když jsou masírováni tím, že může brzy dojít i k válce, tak přestávají utrácet, šetří, a tím ekonomice příliš nepomáhají.

Letos v dubnu publikoval Svaz výsledky šetření „10 let České republiky v EU“. Na otázku, zda Česko dostatečně využilo těch deset let pro zvýšení své konkurenceschopnosti, odpověděla více než polovina respondentů, přesně 61,3 %, že „spíše ne“ anebo „určitě ne“. Pouze třetina se vyjádřila kladně. Jak hodnotíte těch deset let v Unii?

Myslím si, že výsledek průzkumu vůbec nevyzněl tak špatně. Podniky spíše poukazovaly na určité věci, které by se v Unii daly zlepšit. Českému exportu ale vstup do Evropské unie významně pomohl, protože se odstranily nejrůznější tarifní bariéry, sjednotila se regulace a zákony. Otevřel se nám půl-

Radek Špicar, M.Phil.

Studoval na University of Cambridge ve Velké Británii a na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V letech 2004–2006 působil jako náměstek místopředsedy Vlády ČR pro ekonomiku. Poté přešel na pozici ředitele pro vnější vztahy do Škody Auto v Mladé Boleslavi (2006–2011). Ke konci roku 2011 z automobilky odešel a stal se ředitelem Aspen Institute Prague. Je viceprezidentem Svazu průmyslu a dopravy ČR pro hospodářskou politiku a předsedou správní rady Vysoké školy umělecko-průmyslové v Praze.

Rusko je teritorium, které už známe a kde naše výrobky, například průmyslové, mají dobrou pověst.

miliardový trh, na který pronikáme mnohem lépe, než kdybychom byli mimo Unii. Na druhou stranu není vnitřní trh dokončen. Tarifní bariéry se sice odstranily, ale zůstala spousta těch netarifních, jako různé homologace a certifikace. Navzdory Evropské komisi si národní státy hlídají své trhy, aby je konkurenceschopnější a levnější zboží nevytlačilo. Kdyby Unie fungovala jako federace, a já si myslím, že by to byl ideální formát uspořádání, doufám, že by se podařilo dokončit liberalizaci volného evropského trhu bez zbytečných cel a regulací.

Jaký názor máte na přijetí eura Českou republikou? Je to dobře nebo špatně, že ho ještě nemáme?

Myslím, že je to špatně. Je v našem zájmu být v tom tzv. tvrdém jádru Evropy, protože pro exportující ekonomiku není zbylí. Volatilita české koruny způsobuje exportérům obrovské problémy.

Ve Svazu průmyslu a dopravy ČR je vaší doménou konkurenceschopnost, včetně informačních a komunikačních technologií, které tvoří významnou část českého exportu. Ze statistik ČSÚ vychází, že jsme spíše montovnou než místem, kde se nové technologie vymýšlí, není to škoda?

V 90. letech to bylo nevyhnutelné, ale situace se postupně mění. Pro to, aby se měnila rychle a efektivně, děláme málo. Vysvětlím: když nový investor přichází do nové země, málokdy do ní v první fázi přesune výzkum, vývoj, design nebo inovace. Většinou si nové prostředí vyzkouší nejdříve na výrobě nebo logistice. A když se mu líbí, to znamená, že je tam konkurenceschopná pracovní síla, stabilita podnikatelského prostředí a dobrá infrastruktura, teprve potom získá chuť investovat do mnohem zajímavějších produktů a s tím souvisejících lépe placených pracovních míst. Existují tisíce příkladů a Škodovka je jedním z nich. Volkswagen má v současné době třetí největší technologické centrum právě u nás v Mladé Boleslavi.

Co považujete za slabinu naší ekonomiky?

Že tato země nedělá dost pro to, aby podporovala výzkum a vývoj, rozvoj infrastruktury a systém vzdělávání, který by vyprodukoval dostatečně kvalifikovanou pracovní sílu, kterou investoři potřebují. Navíc má dosti šílenou imigrační politiku, která neumožňuje firmám rychle přivést odborníky ze třetích zemí. A také nepodporujeme dostatečně informační a komunikační technologie tak, jak bychom měli, což je velký problém, protože všude ve světě je ICT nástrojem konkurenceschopnosti podniků. Bohužel jen u nás je to téma, které téměř nikoho ve vládě nezajímá a státní sektor se mu věnuje dost macešsky.

Jakou úlohu zaujímá statistika v činnosti Svazu?

Samozřejmě velkou. Spolupracujeme například s Českou národní bankou, využíváme oficiální data Českého statistického úřadu anebo si děláme vlastní statistiky. Když už něco prezentujeme, tak to chceme mít dobře spočítané a podložené. ■

Každý pátý pracující v Praze bydlí v jiném kraji

V roce 2013 vyjízdělo přes hranice kraje svého bydliště za práci téměř 300 tis. osob. Intenzita mezikrajské dojížděky je vysoká především mezi Prahou a velkou částí Středočeského kraje. Do Prahy dojíždělo loni téměř 170 tis. pracujících.

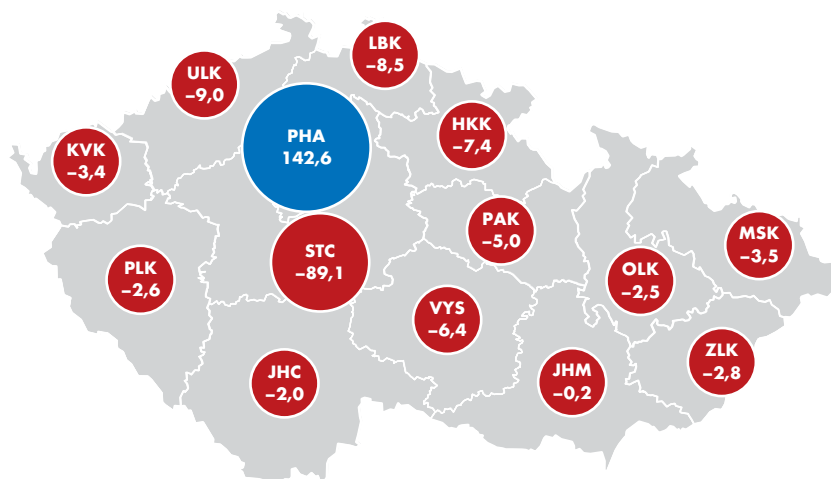
Marta Petráňová, Bohuslav Mejstřík, oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

Vloni vyjízdělo přes hranice kraje bydliště za práci do jiných krajů 298 tis. osob, tj. 6 % všech pracujících bydlících v Česku. Četnost dojížděky a vyjízdky podle jednotlivých krajů je přitom velmi odlišná. Zcela mimořádné postavení má Praha, do které dojíždělo 168 tis. osob, tj. více než 56 % z celkového objemu mezikrajské dojížděky. Druhým nejčastějším cílem je Středočeský kraj, do kterého přijíždělo za práci 43 tis. osob (více než 14 % republikového objemu mezikrajské dojížděky). Mezikrajská dojížděka do jiných regionů republiky je již podstatně nižší.

Vyjíždějí hlavně mladší s vyšším vzděláním

Skupina vyjízďejících za práci přes hranice kraje svého obvyklého bydliště vykazuje některé odlišné rysy od skupiny všech osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním v České republice. Vyjíždějí do jiného kraje jsou mladší. Jestliže se podílejí osoby do 34 let na celkové zaměstnanosti necelými třiceti

Saldo dojížděky¹⁾ z a do jednotlivých krajů ČR v roce 2013

¹⁾ Pozn.: Počet dojíždějících minus počet vyjíždějících osob.

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

procenty, ve skupině vyjíždějících to bylo 37 %. Je však třeba uvést, že se podíl mladých v porovnání s rokem 2009 snížil, což souvisí s posuny ve věkové skladbě obyvatelstva a dlouhodobými migračními pohyby.

Za hranice kraje bydliště vyjíždějí většinou osoby se středním stupněm vzdělání, tedy osoby s maturitou nebo vyučením. Jejich podíl na počtu vyjíždějících dosahoval 62 %, zatímco osoby s touto úrovní vzdělání se podílely na celkovém počtu osob s hlavním zaměstnáním téměř třemi čtvrtinami. Tato diference se zrcadlově odráží v podílu vysokoškolsky vzdělaných osob. Zatímco v celém národním hospodářství dosáhl podíl pracujících s touto úrovní vzdělání 22 %, ve skupině vyjíždějících přes hranice kraje bydliště to byla více než třetina všech respondentů.

Za práci vyjíždějí především pracující v zaměstnáních, která vyžadují vyšší úroveň formálního vzdělání. Jsou to skupiny řídicích pracovníků, specialistů a technických a odborných

PENDLEŘI SE NEPOČÍTALI

Počet vyjíždějících za práci je vyšší o případy pracujících v cizině. Tito pracující jsou však v šetření v bytových domácnostech podchyceni pouze částečně, protože v řadě případů nemohli být ani kontaktováni. Z dostupných údajů je zřejmé, že dojížděka za práci do ciziny hraje větší roli v krajích Karlovarském, Plzeňském, Jihočeském a Jihomoravském, kde se jedná převážně o tzv. pendlery, kteří dojíždějí za práci denně nebo

v kratších cyklech. Vesměs jde o pracovníky, kteří našli své uplatnění v sousedním Německu, resp. Rakousku. Protože výběrové šetření je prováděno pouze v bytových domácnostech a předmětem šetření nejsou osoby v ubytovacích zařízeních, jsou další kategorie pracujících, především cizí státní příslušníci, podchyceni jen z části. Zvolený postup však věrohodně dokumentuje mezikrajský pohyb respondentů, kteří žijí v bytových domácnostech, a to jsou převážně čeští státní příslušníci.

pracovníků. V menší míře se to týká i úředníků. V uvedených zaměstnáních pracovaly dvě třetiny všech mezikraj- sky dojíždějících, tj. o 15 procentních bodů vyšší podíl, než je podíl hlavních tříd (1 až 4) klasifikace CZ-ISCO v celé skupině pracujících v republice. Naopak méně jsou v mezikrajské dojízdce

osob a proti roku 2009 se jejich počet také zvýšil, a to o 6 tis. pracujících. Významnější byla ještě dojízdka do Prahy z Ústeckého kraje, z kraje Libereckého do Středočeského kraje, vzájemná dojízdka mezi kraji Královéhradeckým a Pardubickým a vyjízdka z Kraje Vysočina do Jihomoravského

Více než polovina dojíždějících do Prahy bydlí na území okresů Praha-východ, Praha-západ, Kladno a Mělník.

zastoupeny všechny další hlavní třídy CZ-ISCO jako pracovníci ve službách a prodeji, řemeslníci a opraváři, pracovníci obsluhy strojů a zařízení a pomocní a nequalifikovaní pracovníci.

Silná vazba mezi Prahou a Středočeským krajem

Polovina veškeré mezikrajské dojízdky za prací se realizuje pouze mezi Středočeským krajem a Prahou, do které dojíždělo ze středních Čech 127 tis. pracujících, to je proti roku 2009 o téměř 30 tis. osob více. Proti průměrně vyjíždělo v minulém roce z Prahy do Středočeského kraje 21 tis.

kraje. Ve všech uvedených případech se počet dojíždějících pohyboval v intervalu od 5–6 tis. osob.

Vzájemná vazba mezi Prahou a Středočeským krajem ještě zesiluje, protože intenzita pohybu za prací mezi těmito dvěma regiony stále roste. Je to výsledek interakce migračních a ekonomických faktorů a změn v sídelní struktuře daných regionů.

Vzhledem k velikosti výběrového souboru neumožňuje šetření publikovat data o dojízdce na úrovni okresů. Přesto je zřejmé, že více než polovina dojíždějících do Prahy bydlí na území okresů Praha-východ, Praha-západ, Kladno a Mělník.

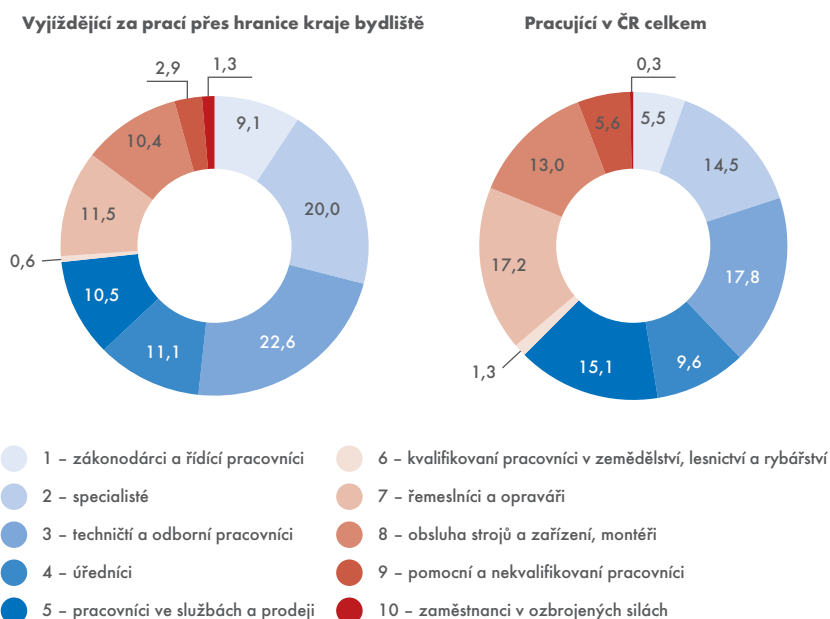
INDEX V PRAZE: 119,7

Význam mezikrajské dojízdky pro celkovou zaměstnanost v jednotlivých regionech lze dokumentovat na hodnotě indexu počtu pracujících v regionu k počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním s bydlištěm na území příslušného kraje. Abychom alespoň částečně eliminovali vliv případných výkyvů souvisejících s metodikou výběrového zjišťování, byl tento index vypočten jako průměr za léta 2011 až 2013. V tomto období činil index v Praze 119,7, ve všech ostatních krajích je hodnota indexu nižší než 100.

Mezikrajská dojízdka představuje pouze menší část dojíždějících za prací mimo obec svého bydliště. Nepostihuje četné případy meziokresní dojízdky v rámci kraje a vnitrookresní dojízdky. Pro orientační hodnocení vlivu dojízdky na výši zaměstnanosti ve vybraných velkých městech lze použít obdobný index jako v případě Prahy, tj. podíl počtu pracujících na území města k počtu všech zaměstnaných osob s bydlištěm na území města.

Hodnota indexu je za další velká města republiky zcela srovnatelná s hodnotou indexu za Prahu. Vůbec nejvyšší hodnoty dosahuje index v Brně (126,1) a v okrese Ostrava-město (121,0), kde také přesahuje úroveň hlavního města. Přitom ve vlastním městě Ostravě může být jeho hodnota ještě poněkud vyšší o případy dojízdky do zaměstnání ze zbývajících obcí okresu. Za Plzeň-město byl index (115,4) nižší než v Praze. Z podrobnějších údajů je však zřejmé, že počet pracujících na území západočeské metropole v posledních třech letech stále rostl a lze předpokládat, že se bude v dohledné době pohybovat také na úrovni Prahy. Zdrojem dojízdky do Brna jsou především sousední okresy, jako jsou Brno-venkov, Blansko a Vyškov. Pokud jde o Ostravu, tak nejvíce lidí dojíždí z okresů Opava, Frýdek-Místek a Karviná. Největší dojízdka do Plzně je z okresů Plzeň-jih a Plzeň-sever. Dojízdka do zaměstnání tak představuje významný zdroj zaměstnanosti v největších městech republiky.

Struktura vyjíždějících za prací do jiného kraje a celková struktura pracujících v ČR podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO (v %)

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Vlastní bydlení je na vzestupu

Domovní a bytový fond v ČR roste, zvyšuje se i jeho kvalita a vybavenost. Současně ale i stárne a vylidňuje se. Tyto protichůdné trendy odhalilo Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

Štěpán Moravec, oddělení koordinace přípravy a zpracování sčítání

Ve skladbě domovního fondu podle druhu domu byly v roce 2011 nejvíce zastoupeny rodinné domy (88 %) se značným odstupem následované bytovými domy (10 %). Zbývá dvě procenta připadala na ostatní budovy. Struktura bytového fondu podle druhu domu je ve srovnání s domovním fondem kvůli rozdílnému počtu bytů v rodinných a v bytových domech diametrálně odlišná. Byty v bytových domech při posledním cenzu mírně převažovaly (51 %) nad byty v rodinných domech (47 %). Od sčítání 1991 se však poměr mezi oběma kategoriemi postupně přibližuje, neboť bytů v rodinných domech přibývalo za toto období podstatně více (+460 tis.) než bytů v bytových domech (+190 tis.).

Podle výsledků sčítání 2011 bylo v období od roku 2001 postaveno nebo zrekonstruováno přes 219 tis. obydlí domů s více než 364 tis. obydlími byty. Zhruba devět z deseti nově postavených domů a šest z deseti bytů se nacházelo v rodinných domech. Ani rozmach nové ro-

dinné výstavby v poslední dekádě však nezabránil zvýšení průměrného stáří obydlí domovního fondu o bezmála tři roky na téměř 50 let.

Nejčastěji používanými materiály nosných zdí obydlí domů byly kámen, cihly a tvárnice, včetně jejich kombinací. Bylo z nich postaveno skoro devět z deseti domů, v nichž se nacházely dvě třetiny obydlí domů, které však disponovaly 30 % všech obydlí domů, tvořily nosné zdi stěnové panely. V novém tisíciletí nejrychleji rostl počet domů postavených ze dřeva (+50 %), ale jejich podíl na všech obydlí domů přesto činil zanedbatelných 1,5 %.

Bydlení ve svém převažuje

V souvislosti s privatizací a restitucí významné části bytových domů po roce 1989 se radikálně změnila jejich vlastnická struktura. Nejrozšířenější vlastnickou formou (37,5 % obydlí domů) se v roce 2011 stala nově sledovaná kategorie „spoluvlast-

nictví vlastníků bytů (jednotek)“. Druhým nejčastějším vlastníkem byly fyzické osoby (18,0 %), které tak předstihly obce a stát, jejichž zastoupení se během deseti let propadlo z 28,6 % na 15,5 %, a přišly tak o vedoucí postavení. Srovnatelný podíl bytových domů vlastníla i bytová družstva (14,9 %). Žebříčku vlastníků rodinných domů dlouhodobě vévodí fyzické osoby (94,6 %).

Transformace vlastnických struktur domovního fondu po roce 1989 se promítla i do změn bytového fondu podle právního důvodu užívání. V rámci privatizace bytového fondu docházelo k postupné přeměně původně nájemních a družstevních bytů ve státních, obecních nebo družstevních domech na byty v osobním vlastnictví. Jejich zastoupení na obydlí domů se mezi roky 1991 a 2011 zvýšilo z necelého jednoho procenta na více než pětinu. Na úkor toho klesl podíl bytů nájemních z bezmála dvou pětín na necelou čtvrtinu a podíl bytů družstevních z necelé jedné pětiny na přibližně desetinu. Postavení nejčastějšího právního důvodu užívání si však

Vývoj počtu domů a bytů a jejich druhové skladby mezi sčítáními 1991 a 2011

Domy, byty, druh domu	1991		2001		2011	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
Domy celkem	1 868 541	100,0	1 969 018	100,0	2 158 119	100,0
rodinné domy	1 605 227	85,9	1 732 077	88,0	1 901 126	88,1
bytové domy	228 566	12,2	196 874	10,0	214 760	10,0
ostatní budovy	34 748	1,9	40 067	2,0	42 233	2,0
Byty celkem	4 077 193	100,0	4 366 293	100,0	4 756 572	100,0
v rodinných domech	1 795 462	44,0	2 005 122	45,9	2 256 072	47,4
v bytových domech	2 244 947	55,1	2 310 641	52,9	2 434 619	51,2
v ostatních budovách	36 784	0,9	50 530	1,2	65 881	1,4

Zdroj: ČSÚ

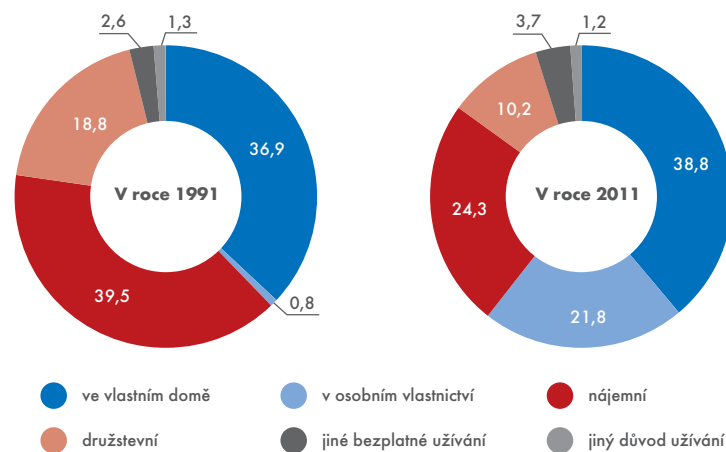
s téměř dvoupětinovým podílem udržely byty ve vlastním domě, a to díky jejich převažujícímu výskytu u bytů v rodinných domech (87 %).

Kvalita vytápění bytů se zlepšuje

Pozitivní vývoj na začátku nového tisíciletí pokračoval u technické vybavenosti obydlených bytů, i když již trochu mírnějším tempem než v 90. letech. Nejvyšší relativní nárůst zaznamenala vybavenost bytových domácností osobním počítačem. V roce 2001 byl zjištěn zhruba u každé šesté bytové domácnosti, při posledním cenzu byl součástí již téměř dvou třetin bytů. Ke zlepšení o 8,6 procentních bodů došlo u vybavenosti bytů ústředním topením, kterým se topilo již ve více než osmi bytech z deseti. Pokrytí bytů plynem stoupl o 3,9 procentních bodů a v roce 2011 ho měly zavedeny více než dvě třetiny bytů. Na kanalizační přípojku byly při posledním sčítání napojeny téměř čtyři pětiny bytů, přičemž další necelá pětina měla alespoň vlastní žumpu či jímku.

Zvýšení vybavenosti obydlených bytů ústředním topením (83 %) bylo provázáno snížením podílu bytů vytápěných etážovým topením (7 %) a kamny (9 %). Pozitivně se u všech tří způsobů vytápění vyvíjela mezi roky 1991 a 2011 i skladba zdrojů energie používaných k vytápění. Nejrozšířenějším palivem se postupně stal plyn, který v čele žebříčku nahradil pevná

Struktura obydlených bytů podle právního důvodu užívání (v %)

Zdroj: ČSÚ

paliva. Jejich rychlý a razantní propad dokresluje příznivý vývoj v oblasti kvality vytápění bytového fondu. Ve skladbě pevných paliv zažívá renesanci pouze vytápění bytů dřevem a dřevěnými briketami (+70 %), které jsou k vytápění bytů v rodinných domech používány již častěji (15 %) než stagnující elektřina (10 %).

Velikost bytů se zvětšuje, jejich zalidněnost snižuje

Markantní zlepšení zaznamenaly při posledním sčítání velikostní parametry bytů, což bylo však do značné míry způsobeno metodickou změnou definice obytné místnosti, která se projevila i v odlišném výpočtu obytné plochy bytu. Pokles zastoupení bytů s jednou, dvěma a třemi

místnostmi ve prospěch nárůstu podílu bytů se čtyřmi a více místnostmi byl však také částečně důsledkem převahy rodinných domů v nové výstavbě. Byty v nich měly v průměru o 1,3 obytné místnosti více než v bytových domech (4,4 oproti 3,1). Celkový nárůst průměrného počtu obytných místností na byt mezi roky 2001 a 2011 (z 2,7 na 3,7) se zákonitě odrazil i v průměrné obytné ploše bytu, která vzrostla ze 49,5 na 65,3 m². Metodickými změnami neovlivněná zůstala celková plocha bytu, která zaujímal v průměru 86,7 m², což bylo o zhruba 10 m² více než při sčítání 2001. Průměrná celková plocha bytů v rodinných domech přesáhla již 109 m², zatímco v bytových domech činila jen 68,5 m². Jestliže z hlediska velikostních parametrů bytů byla při posledním cenzu zjištěna podstatně lepší úroveň bydlení v bytech v rodinných domech, tak z pohledu celkové kvality a vybavenosti bytového fondu byly příznivější hodnoty zaznamenány u bytů v bytových domech.

Průměrný počet obvykle bydlících osob na jeden byt se poprvé snížil pod hodnotu 2,5 osob, ačkoliv v roce 1991 žilo v jednom bytě v průměru 2,76 osob. Skoro tři pětiny bytů byly obývány pouze jednou nebo dvěma osobami. Klesající zalidněnost bytů souvisí nejen s rostoucí početností bytového fondu, ale i s polistopadovou proměnou struktury domácností, zejména pak s nárůstem počtu domácností jednotlivců žijících v bytech samostatně.

Více na <http://bit.ly/1ns0LLK>.

POČET DOMŮ POPRVÉ PŘEKROČIL HRANICI DVOU MILIONŮ

V rámci posledního Sčítání lidu, domů a bytů bylo v České republice k 26. 3. 2011 sečteno 2 158 119 domů, ve kterých se nacházelo 4 756 572 bytů. Počet domů se tak proti předchozímu sčítání v roce 2001 zvýšil zhruba o 189 tis. (+9,6 %), bytů přibýlo více než 390 tis. (+8,9 %). Počet domů i bytů rostl v poslední dekádě výrazně rychlejším tempem než počet obyvatel (+2,0 %), což se pozitivně odrazilo v jejich vzájemné relaci. Při posledním sčítání připadalo na jeden dům v průměru 4,8 obyvatel, v roce 2001 to bylo 5,2 obyvatel. V průměru se v jednom domě nacházelo 2,2 bytu. Rodinné domy měly průměrně 1,2 a bytové domy 11,3 bytu. Z celkového domovního fondu v roce 2011 byl každý šestý dům neobydlený (17 %), přičemž jejich počet se za posledních deset let zvýšil pouze o necelých 20 tis. (+5,8 %) – nejméně od roku 1970. Obydlených domů přibýlo téměř 170 tis. (+10,4 %), což je nejvíce za posledních padesát let. Podíl obydlených bytů byl o trochu příznivější (86 %) než v případě domů (83 %), což bylo způsobeno vyšším počtem bytů v bytových domech a jejich častější obydleností ve srovnání s rodinnými domy (93 % oproti 80 %). Přesto celkový počet bytů bez obvykle bydlících osob dosáhl v roce 2011 téměř 652 tis.

Zdravotní sestry dnes patří mezi „střední třídu“

Do konce 80. let nebylo těžké popsat „průměrného Čecha“, dnes je to mnohem obtížnější. Nástrojem k definování „sociálních tříd“ by se mohla stát jednotná evropská Klasifikace socioekonomických skupin ESeG (European Socio-economic Groups).

Dalibor Holý, odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí, Jiří Šafr, Sociologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.

Popsat rozdíly mezi různými skupinami lidí prostřednictvím statistiky je možné jen s použitím nových a zároveň relativně jednoduchých nástrojů, které reagují na proměny současného trhu práce. Jednotná evropská Klasifikace socioekonomických skupin ESeG představuje pokus definovat „sociální třídy“ na základě podobnosti zaměstnání z hlediska jejich pozic na trhu práce.

Podstatná je odbornost a autonomie

Když se zamyslíme nad tím, jaké práce jsou všemi obecně ceněné a žádané, a jaké naopak nikoho nelákají, dojdeme k závěru, že podstatné jsou odbornost a autonomie. Odbornost znamená hodnotu lidského kapitálu, autonomie pak množství rozhodovacích pravomocí. Společnost tak můžeme rozřadit do tříd na základě těchto dvou kritérií.

Na pomyslný vrchol žebříčku co do množství autonomie a odbornosti lze zařadit manažerské profese a skupinu vědeckých, vývojových a podobných zaměstnání, kterou čeští statistici souhrnně označují jako „specialisty“. Tito lidé mají sice relativně nižší autonomii, ale vyznačují se nejvyšším stupněm odbornosti, což mimo jiné znamená, že každý podnik se jich při propouštění zbavuje jako zcela posledních.

Na opačné straně žebříčku jsou nejméně ceněné práce, tj. ty, které nevynikají ani odborností, ani šancí na jakékoli rozhodování. Pro jejich výkon není zapotřebí studia, neboť zaškolení trvá sotva pár minut.

Mezi těmito dvěma krajními vrstvami (od pomocných dělníků a uklízeček až po generální ředitele) je třeba vyznačit další prostor v žebříčku ceněných prací: patří sem kvalifikovaní dělníci s výučními listy, praxí a prostorem pro řemeslo a šikovné nápady,

dále nižší úředníci, pracovníci cestovního ruchu, recepční a další pracovníci na obdobné profesní úrovni, jako řemeslníci, kteří ale sedí v kancelářích.

Nad nimi již se nachází „střední třída“. Tento hojně frekventovaný pojem je v našem pojetí používán pro lidi (pracovníky), jejichž práce předpokládá určitou odbornost a také jistou dávku autonomie rozhodování, a to v různém poměru. Typickým příkladem takto nesourodé pozice je například živnostník. Mnohdy dělá málo odbornou práci, ale má naprostou volnost v rozhodování. Sem patří i vysoce kvalifikovaná sekretářka, která má sice mizivou autonomii, ale ve firmě je zcela nepostradatelná. Ve většině případů jde míra odbornosti a autonomie ruku v ruce. Není tedy pochyb, že zdravotní sestry, účetní, personalisté, technici, díleňští mistři či ergoterapeuti patří také mezi střední třídu.

Kulturní aktivity^{*)} a schopnost komunikovat v cizím jazyce u jednotlivých socioekonomických skupin (v %)

Socioekonomická skupina	Celkem	Ženy	Živá vystoupení (divadlo, koncert)	Kulturní zařízení (muzeum, památka, galerie)	Kino	Sportovní diváctví	Přečtení více než 10 knih	Čtení novin	Ovládání cizího jazyka
I.	4	24	78	79	71	55	18	77	62
II.	13	54	87	85	71	41	35	65	79
III.	14	29	59	60	56	53	15	60	33
IV.	14	43	74	73	69	48	23	61	59
V.	12	69	69	71	62	38	23	62	43
VI.	27	18	43	48	47	56	8	50	19
VII.	15	67	53	56	53	38	16	46	24

^{*)} Pozn.: V posledních 12 měsících.

Zdroj: ČSÚ (Vzdělávání dospělých AES 2011, vážené výsledky pro ekonomicky aktivní populaci ve věku 18–69 let)

Co potvrdil výzkum Vzdělávání dospělých?

Navržená klasifikace (viz box) diferencuje socioekonomické skupiny podle jejich životních šancí a výsledků. Například je rozlišuje podle kariérních příležitostí, existenčních jistot, životní úrovně, ale rovněž podle kulturního rozhledu nebo třeba zdraví.

Existují tak statistiky, které s oblastí práce přímo nesouvisí, přesto ukazují na odlišné tzv. třídní výsledky spjaté s různým socioprofesioním postavením.

S využitím dat z výzkumu Vzdelávání dospělých (AES) z roku 2011 se podíváme, jaké jsou rozdíly mezi jednotlivými třídami podle jejich znalosti jazyků, kulturního života a sportovních zájmů.

Na první pohled je obecně patrné, že míra kulturní aktivity směrem dolů po třídní hierarchii klesá. Nicméně nejde o jednoznačně přímou úměru, záleží totiž na konkrétní aktivitě.

Největší rozdíly jsou v případě znalosti cizího jazyka, což není překvapivé, vezme-li se v úvahu, že schopnost komunikovat v cizí řeči je součástí výkonu některých odborně náročnějších profesí a ve službách. Cizí jazyk ovládají více než tři pětiny odborných zaměstnanců a manažerů. V třídě kvalifikovaných a nekvalifikovaných dělníků je to méně než čtvrtina.

Přibližně tři čtvrtiny dotázaných z třech nejvyšších tříd (mezi specialisty dokonce více než čtyři pětiny) uvedly, že v posledním roce přinejmenším jednou navštívily divadlo, koncert, operu, muzeum, výstavu, historickou či kulturní památku. V ostatních skupinách je kulturní participace značně nižší, mezi kvalifikovanými dělníky nedosahuje ani jedné poloviny. Podobně je tomu i v případě návštěv kin, i když zde jsou rozdíly mezi skupinami o něco menší.

Zajímavé jsou rozdíly ve čtenářství

Čtení knih také mezi skupinami diferencuje, byť i zde ne zcela hierarchicky. Za rok přečetla alespoň deset knih více než třetina specialistů. Z kvalifikovaných dělníků čte knihy intenzivně méně než desetina.

KLASIFIKACE SOCIOEKONOMICKÝCH SKUPIN ESeG

Na základní úrovni rozlišuje sedm tříd:

- I. Zaměstnavatelé a řídicí zaměstnanci;
- II. Specialisté;
- III. Techničtí a odborní zaměstnanci;
- IV. Živnostníci;
- V. Úředníci a zaměstnanci ve službách;
- VI. Kvalifikovaní zaměstnanci dělníci;
- VII. Rutinní zaměstnanci ve službách, průmyslu a zemědělství a polokvalifikovaní dělníci,

Další dvě skupiny tvoří lidé bez práce:

- osoby v důchodu, popř. starší 65 let;
- ostatní nepracující.

Klasifikaci připravila a otestovala mezinárodní pracovní skupina složená z odborníků národních statistických úřadů a vědeckých ústavů. Vychází z mezinárodní klasifikace zaměstnání (ISCO-08, u nás CZ-ISCO). Navržena je tak, aby reflektovala rozdílné podmínky pracovního trhu ve všech členských státech Evropské unie.

Rozdíly v čtenářství spíše souvisí s odlišným zastoupením mužů a žen v jednotlivých třídách (ženy obecně čtou knihy častěji, i proto najdeme vyšší podíl čtenářů v kategoriích V. a VII., kde ženy převažují nad muži).

**Výkon zaměstnání
nás neobyčejně
poznává, neboť
určuje naše postavení
ve společnosti.**

Pokud jde o čtení novin, jsou rozdíly menší. Zajímavé a pro tuto kategorii také příznačné jsou rozdíly ve čtení zaměstnavatelů-manažerů: zatímco noviny čtou nejvíce ze všech, tak v počtu přečtených knih jsou pouze průměrní.

Nejmenší rozdíly mezi socioekonomickými skupinami nacházíme v případě sportovního diváctví (fotbalová, hokejová utkání). Navíc v navštěvování stadionů se nejsilněji projevuje jejich specifická genderová kompozice. Vyšší podíl sportovních fanoušků nalezneme jak ve skupině manažerů, tak živnostníků i kvalifikovaných dělníků, což jsou kategorie s výraznějším zastoupením mužů.

Na první pohled je z hlediska kulturní aktivity nekonzistentní v hierarchii ESeG pozice nejnižší skupiny – polokvalifikovaných a nekvalifikovaných rutinních zaměstnaneckých pozic. Kromě sportovního diváctví je u ní míra kulturní aktivity a znalosti jazyků vždy o několik procent vyšší než u kvalifikovaných dělníků. Vedle silného za-

stoupení žen, které mají obecně vyšší tendence než muži účastnit se kulturních aktivit, je také z hlediska profesí vymezena poměrně nesourodě. Kromě nekvalifikovaných, pomocných pracovníků totiž zahrnuje i zaměstnance prodeje a osobních služeb. Sem patří stewardi, letušky, průvodci v kulturních zařízeních anebo delegáti v cestovním ruchu. Jedná se tedy o profese, u nichž můžeme předpokládat jak znalost cizího jazyka, tak i jistým způsobem vyšší míru kulturního rozhledu v porovnání s ostatními polokvalifikovanými profesemi, např. s dělníky výkopových prací nebo s doplňovači zboží.

Vysoké elity se nestačily vykrytalizovat

Ve vztahu socioprofesioního postavení a životního způsobu se na prezentovaných výsledcích ukazuje, že v české společnosti stále ještě nejsou z hlediska kulturní vytiřbenosti jednoznačně vykrytalizované vysoké elity. V klasifikaci za ně v širším pohledu můžeme považovat zaměstnavatele a řídicí pracovníky. A platí to i u úrovně vzdělání. Mezi specialisty najdeme více než tři čtvrtiny vysokoškoláků, ve skupině manažerů to není ani polovina, byť faktem je, že i tak se jedná o druhou nejvyšší vzdělávací skupinu.

Podobně je tomu i v případě drobných živnostníků, kteří sice obvykle mívají vyšší příjmy než třídy V. až VII., ale z hlediska kulturního rozhledu jsou na tom spíše podprůměrně. V mnohém mají blíže k dělnickým profesím a rutinním nekvalifikovaným pracovníkům než k elitám. ■

Špotáková bude dál vítězit

Statistika v současné době dokáže neuvěřitelné věci. Například spočítat, jak dlouho by se ještě mohla udržet olympijská vítězka v hodu oštěpem Barbora Špotáková na vrcholu. Odhadnout délku kariéry špičkových atletických sportovců je skutečně možné – díky demografii sportu.

Petra Dupalová, katedra demografie a geodemografie Přírodovědecké fakulty UK v Praze

Demografickou analýzu lze předvést na datech vrcholových sportovců převzatých z publikace L. Follprechta Průměr deseti nejlepších výkonů v atletických disciplínách. Z uvedené publikace byla využita data týkající se celkem 1 660 československých a českých sportovců (900 atletů a 760 atletek) evidovaných v rámci Českého atletického svazu a reprezentujících naši zemi v několika posledních desetiletích na zahraničních i domácích atletických akcích.

Analýza TOP kariéry atletů

Předmětem analýzy byla zvolena očekávaná délka vrcholové kariéry atletů. Atleti a atletky byli analyzováni jednak souhrnně bez rozlišení disciplín, kterým se věnují, dále podle typu provozované disciplíny (běžecké, skokanské a vrhačské disciplíny) a na závěr podle konkrétních disciplín.

Analyzovaly se výkony 1 660 československých a českých sportovců.

Z dostupných dat (k 31. 3. 2010) vyplývá, že ženy dosahují deseti nejlepších výkonů v průměru v nižším věku než muži. Pokud se zaměříme konkrétně na hod oštěpem, tak průměrný věk žen při dosažení TOP kariéry je 22,4 roku, zatímco muži oštěpaři dosahují obdobné úroveň až o dva roky později, tedy ve 24,4 letech. Zároveň průměrná délka TOP kariéry v hodu oštěpem je u mužů 4,1 roku, zatímco u žen je to jen 3,3 roku.

První velká oštěpařská medaile Barbory Špotákové přišla v roce 2006, kdy na Mistrovství Evropy vybojovala stříbrno. Od té doby až do roku 2013, kdy si udělala mateřskou pauzu, přivezla jednu z medailí z vrcholné akce

pokaždé. Je světovou rekordmankou a dvojnásobnou olympijskou vítěžkou. Zvítězila také několikrát v celkovém hodnocení Diamantové ligy, na Mistrovství světa a v letošním roce také na Mistrovství Evropy.

Průměrný věk dosažení TOP kariéry, podle disciplíny a pohlaví

Zdroj: Vlastní výpočty

Zaměříme-li pozornost na celkový ukazatel počítaný pro všechny atletické disciplíny dohromady (tedy na celkovou očekávanou délku atletické TOP kariéry mužů a žen bez rozlišení disciplín), zjistíme, že u mužů je v prvních letech po dosažení TOP úrovně očekávána o něco delší kariéra než u žen (4,13 versus 3,81 roku). Téměř po třech letech setrvání na TOP úrovni však nastává obrat a v dalších letech se již předpokládá delší TOP kariéra žen.

Vrhačské disciplíny

Očekávaná délka TOP kariéry ve vrhačských disciplínách, jejichž součástí je právě hod oštěpem, je na počátku TOP kariéry u mužů 3,54 roku a u žen je to 3,38 roku. Jak je dobře patrné z následujících grafů, ve vývoji očekávané délky TOP kariéry je mezi muži a ženami další rozdíl. U mužů již od začátku TOP kariéry očekávaná délka TOP kariéry klesá či mírně kolísá. U žen je vývoj trendu složitější. Po

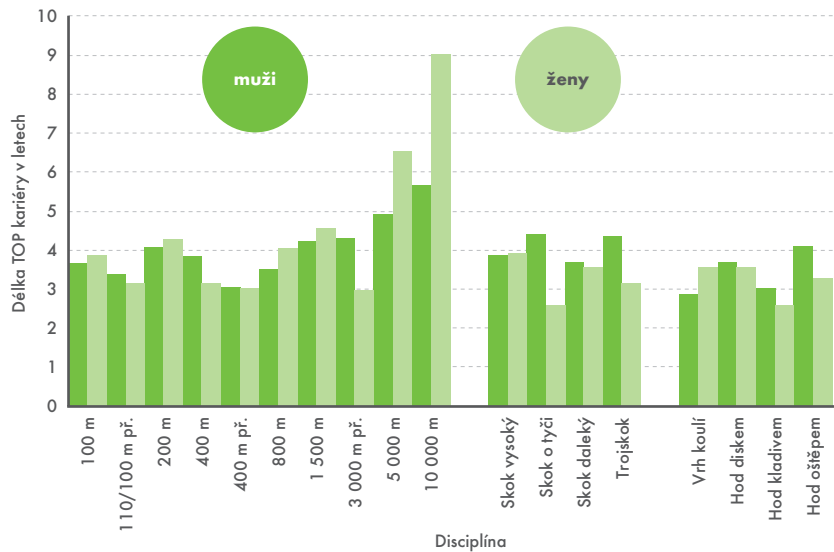
Z dostupných dat vyplývá, že ženy dosahují deseti nejlepších výkonů v průměru v nižším věku než muži.

počátečním poklesu očekávané délky TOP kariéry po několika letech od dosažení vrcholové úrovně začíná očekávaná délka TOP kariéry opět lehce narůstat a po šesti letech na vrcholové úrovni je očekávaná délka TOP kariéry něco málo přes tři roky, zatímco u mužů již jen necelé dva roky.

DŮLEŽITÉ POJMY V DEMOGRAFII SPORTU

Za účelem analýzy byl vymezen pojem TOP kariéra, který označuje období dosažení deseti nejlepších výkonů závodnickovy kariéry. Odtud se odvíjí další pojmy, jako jsou tzv. délka TOP kariéry, tj. délka období, v němž závodník dosáhl svých deseti nejlepších výkonů kariéry, a očekávaná délka TOP kariéry, tj. délka TOP kariéry za předpokladu, že se závodník již určitou dobu udržuje na TOP úrovni.

Průměrná délka TOP kariéry podle disciplíny a pohlaví

Zdroj: Vlastní výpočty

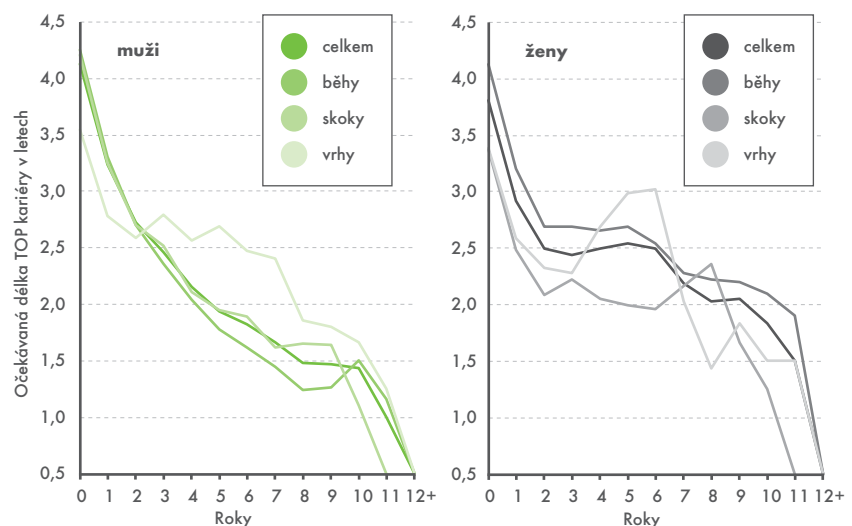
Znamená to tedy, že pokud si ženy věnující se vrhačským disciplínám, například hodu oštěpem, udrží vrcholovou výkonnost delší dobu, mají i po této době šanci udržet se na výkonnostním

kariéry mateřskou pauzu a dokázala se po ní letos vrátit více než důstojně (ve všech dosavadních závodech světové úrovně včetně nedávno skončeného Mistrovství Evropy zvítězila), mohla by jí její výkonnost na světové úrovni ještě pár let vydržet. A ona by tak v soupeření s dalšími vrcholovými atletkami mohla získat pro Českou republiku ještě ne jednu cennou medaili.

Tento článek vznikl za podpory Grantové agentury Univerzity Karlovy v rámci řešení projektu GA UK č. 786314 v rámci Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. ■

vrcholu déle než muži. V našem konkrétním případě lze očekávat, že pokud si vrcholová oštěpařka Barbora Špotáková vybralá po šesti letech vrcholové

Střední délka trvání budoucí TOP kariéry, podle pohlaví

Zdroj: Vlastní výpočty

Senioři přišli na chuť on-line bankovníctví

Vloni poprvé dosáhla Česká republika v oblasti využívání on-line bankovníctví evropského průměru a předběhla Slovensko. Především starší věkové kategorie projevíly zvýšený zájem o internetové bankovní služby.

Lenka Rokosová, externí redaktorka, Martin Mana, vedoucí oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti

Každý druhý Čech s přístupem na internet dává přednost internetovému bankovníctví před osobní návštěvou kamenné pobočky peněžní instituce. Tento fakt vyplynul z výsledků dotazování Českého statistického úřadu, které se uskutečnilo v roce 2013. Z informací vyšlo najevo, že v pokročilejším věku jsou zdatnější ve virtuálním světě spíše muži než ženy.

Zájem o kamenné pobočky ustupuje

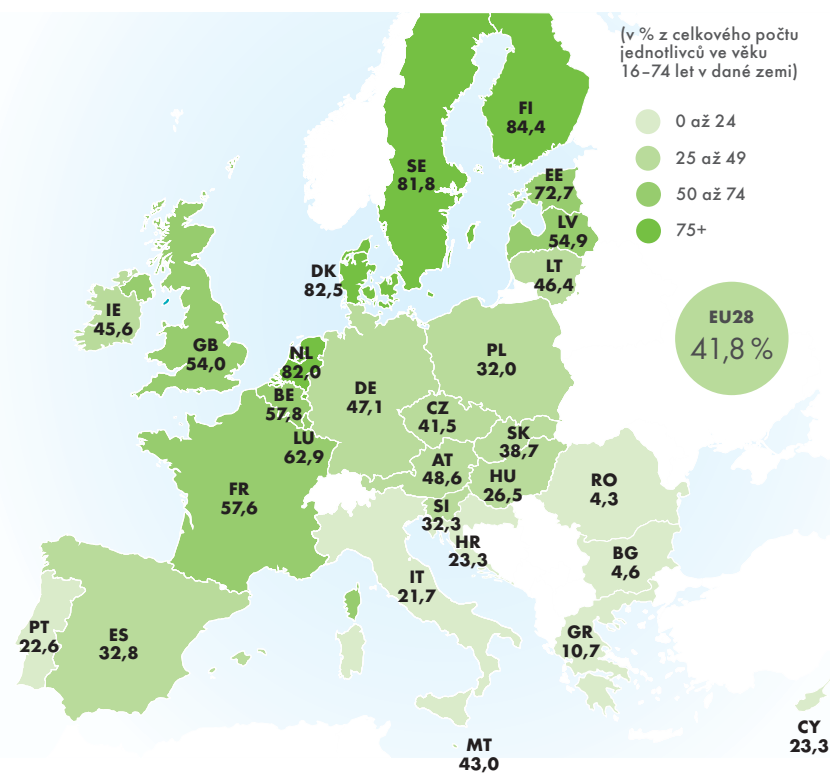
K nárůstu uživatelů internetového bankovníctví došlo především v kategorii „starobní důchodci“. Zatímco v roce 2011 provozovalo styk s bankou prostřednictvím internetu 101,4 tis. osob, vloni to bylo již 165,7 tis. Výhod internetbankingu v roce 2013 využívalo i 1,7 tis. mužů a žen starších 75 let. Mezi vrstevníky jsou sice stále ještě raritou, přesto ale jejich vzorek posiluje. Dá se přitom očekávat, že on-line bankovníctví bude mezi českými seniory stále rozšířenější. Populace v Česku stárne a moderní technologie se i v obsluhování vlastních financí prosazují čím dál důrazněji.

Data zveřejněná na webu Digital Agenda for Europe za rok 2013 zase

ROZDÍLY VE STATISTIKÁCH

Odlišnost statistik zveřejňovaných dat v rámci EU a ČR může být dána jinou metodikou zpracování dat. Zatímco ČR počítá do průzkumu všechny osoby nad 16 let a nijak jej neomezuje, EU má horní hranici respondentů pevně stanovenou na 74 roky.

Využívání internetbankingu v zemích EU28 v roce 2013

Zdroj: ČSÚ

ukázala, že bankovní účty prostřednictvím internetu obsluhovali čtyři oslovení Češi z deseti. Zbytek popu-

plynulo, že tuzemci dlouhým frontám v peněžních institucích rok od roku méně fandí. A tak není divu, že Česká

Z informací vyšlo najevo, že v pokročilejším věku jsou zdatnější ve virtuálním světě spíše muži než ženy.

lace starší šestnácti let však stále dával přednost vyřizování svých finančních záležitostí v kamenných pobočkách jednotlivých bank. Z údajů také vy-

republika v oblasti internetového bankovníctví v roce 2013 dohnala unijní průměr. Přitom ještě v roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské

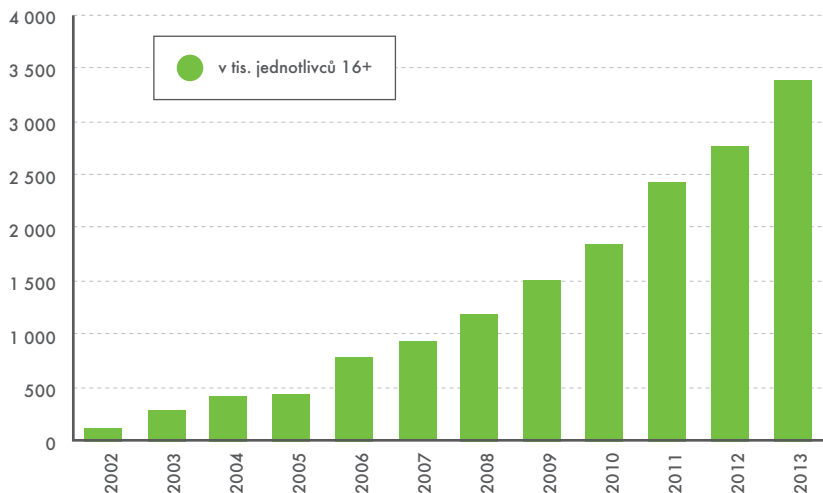
unie, se k obsluze bankovního konta on-line přihlásilo pouze 4,9 % oslovených Čechů. Průměr Unie tehdy činil 16,2 %. Vloni poprvé předstihla Česká republika ve sledované věkové kategorii 16–74 let hlásící se k internet-bankingu sousední Slovensko.

Rozdíly mezi muži a ženami se stírají

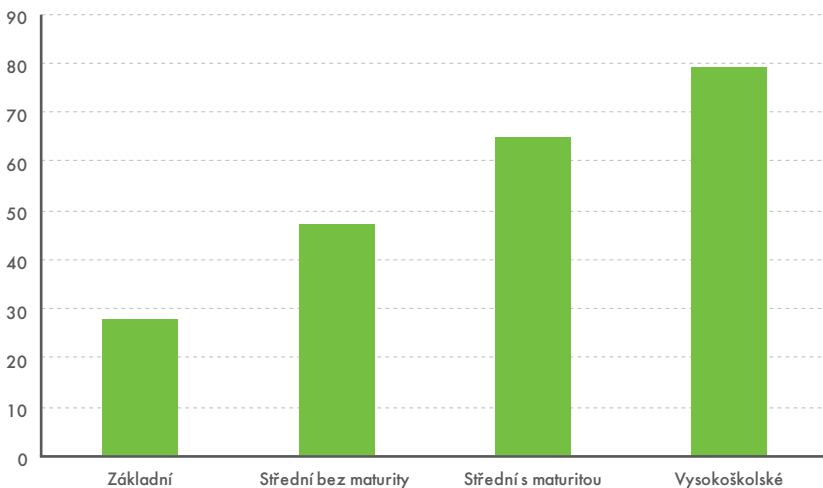
Podle údajů ČSÚ mělo v roce 2013 zřízeno internetové bankovníctví asi 3,4 mil. Čechů. Před deseti lety to nebyla ani desetina.

Tradičně nejsilnější skupinou mezi zastánci on-line bankovníctví jsou lidé mezi 25 až 54 lety. Využily ho skoro dvě třetiny z oslovených uživatelů internetu – 66,6 % mužů a 63,7 % žen. Ve věkové skupině 16 až 24 let dokonce ženy muže předstihly (data ČSÚ za poslední tři roky ukazují, že rozdíly mezi muži a ženami se v internetovém bankovníctví téměř stírají). Mezi lidmi v mladším a středním věku byl vloni vzájemný poměr skoro vyrovnaný. Ve prospěch mužů se čísla zase zvýšila až ve věkové kategorii 55+. Využívání internetového bankovníctví staršími věkovými kategoriemi úzce souvisí s dosaženým vzděláním. Čím vyšší vzdělání, tím větší pravděpodobnost, že respondent spravuje své finance on-line. Vysokoškoláci pak následují lidé se středoškolským vzděláním s maturitou a vy-

Počet uživatelů on-line bankovníctví v ČR v letech 2002–2013

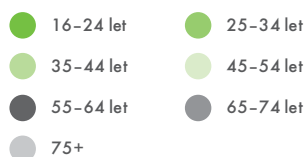
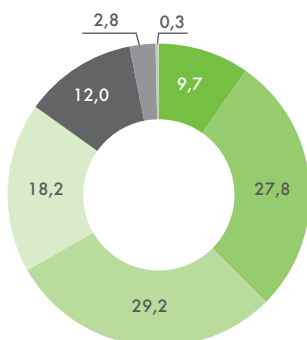

Využívání on-line bankovníctví podle dosaženého stupně vzdělání v roce 2013 (v %)

Zdroj: ČSÚ

Využívání on-line bankovníctví podle věkové struktury, 2013 (v %)

Zdroj: ČSÚ

učení. Jejich počet vzrůstá o desítky, resp. o stovky tisíc za rok.

Češi předstihli Slováky

Českou republiku ve využívání internetbankingu v roce 2013 předstihli ze sousedních států pouze Rakšané (48,6 %) a Němci (47,1 %). Naopak Slovinci, kteří v této oblasti Čechy dlouhodobě poráželi, byli pod unijním průměrem (38,7 %) stejně jako Poláci (32 %) a v žebříčku využívání internetového bankovníctví se stále propadají.

Ze států bývalého Sovětského svazu naopak výrazně vyčnívají Estonci (72,7 %), kde je internetbanking velmi oblíbený. Vykázaná data jim loni zajistila na webu Digital Agenda for Europe pátou příčku v unijních statistikách.

Celý žebříček s převahou ovládli Finové (84,4 %) následováni Dány (82,5 %) a Nizozemci (82 %). Na chvostu se naopak ocitli Řekové (10,7 %), Bulhaři (4,6 %) a Rumuni (4,3 %).

Obecně lze konstatovat, že pořadí schopnosti národů ovládat internetové bankovníctví se za posledních deset let příliš nezměnilo.

Přední pozice žebříčku stále opakovaně obsazují severské země (Finsko, Dánsko, Švédsko), kterým zdatně konkurují státy: Estonsko, Lucembursko a Nizozemsko.

Poslední příčky pak převážně patří státům z jihu Evropské unie.

Více podrobnějších informací najdete na <http://bit.ly/1tKk86y> a v publikaci Českého statistického úřadu <http://bit.ly/1IHnNmw>.

ZÁŘÍ 2014

RYCHLÉ INFORMACE	
po 1	Maloobchod (červenec 2014)
út 2	
st 3	
čt 4	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (36. týden)
pá 5	Průměrné mzdy (2. čtvrtletí 2014)
so 6	
ne 7	Průmysl (červenec 2014) Zahraníční obchod (červenec 2014) Stavebnictví (červenec 2014)
po 8	
út 9	
st 10	Indexy spotřebitelských cen – inflace (srpen 2014)
čt 11	
pá 12	Pohyb obyvatelstva (2. čtvrtletí 2014)
so 13	
ne 14	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – potravinářské výrobky (září 2014) Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (37. týden)
po 15	
út 16	
st 17	
čt 18	
pá 19	Indexy cen výrobců (srpen 2014) Indexy cen vývozu a dovozu (červenec 2014)
so 20	
ne 21	
po 22	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (38. týden)
út 23	
st 24	
čt 26	Konjunkturální průzkum (září 2014)
pá 26	
so 27	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (39. týden)
ne 28	
po 29	
út 30	Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (srpen 2014)

VYBRANÉ VÝSTUPY ČSÚ

Volby do Evropského parlamentu

Přehled podrobných výsledků voleb do Evropského parlamentu v roce 2014 za Českou republiku celkem, v jednotlivých krajích a okresech, struktura kandidátů, rozdělení mandátů a seznam poslanců.

[e-verze](#)

Kulturní zařízení v ČR

Publikace obsahuje základní informace za divadla, muzea a galerie, hvězdárny, planetária, tisk, hudební soubory, filmovou tvorbu, veřejné a krajské knihovny.

[e-verze](#)

Vývoj obyvatelstva České republiky

Pravidelná analytická zpráva o hlavních složkách populačního vývoje v ČR v roce 2013 v porovnání s předchozím obdobím.

[e-verze/tisk verze](#)

Zahraníční obchod České republiky

Definitivní údaje o zahraničním obchodě Česka za období 2012 až 2013 v teritoriální a ve zbožové struktuře.

[e-verze/tisk verze](#)

Výdaje na ochranu životního prostředí

Titul přináší přehled o výši a o struktuře výdajů na ochranu životního prostředí v České republice v roce 2013.

[e-verze](#)

Volby do zastupitelstev obcí v období mezi řádnými volbami v roce 2010 a 2014

Publikace zveřejňuje přehled výsledků dodatečných, nových a opakovaných voleb do zastupitelstev v obcích v letech 2010 až 2014.

[e-verze](#)

Spotřeba paliv a energie

Údaje o spotřebě paliv, elektřiny a tepla za podnikatelské subjekty a za rozpočtové a příspěvkové organizace v krajích ČR v letech 2011 až 2013.

[e-verze](#)

Publikace je možné objednat

(e-mail: objednavky@czso.cz, tel.: 274 052 733) nebo zakoupit v prodejně publikací v ústředí ČSÚ (Na padesátém 81, Praha 10). Všechny tituly najdete na www.czso.cz.

Školy a školská zařízení ve školním roce 2013/2014

Vydavatel: Český statistický úřad

V polovině letošních prázdnin vyšla již podesáté publikace Školy a školská zařízení. Titul, který vydal Český statistický úřad v elektronické podobě (starší vydání jsou k dispozici v knihovně ČSÚ i v tištěné verzi), obsahuje soubor 33 přehledných tabulek. V datech jsou zachyceny informace jak z regionálního školství, tak z oblasti vysokých škol. Veškeré údaje pocházejí ze statistik Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Přehledné tabulky

Publikace se na prvních stránkách věnuje metodickému popisu vzdělávacího systému České republiky a vysvětluje zkratky použité v tabulkové části. První tabulky obsahují údaje za

předškolní vzdělávání, následují pak nejdůležitější informace o základním vzdělávání. Kromě údajů o celkových počtech žáků jsou publikována i data o žácích se speciálními vzdělávacími potřebami (tj. děti, žáci nebo studenti se zdravotním postižením, dále používán termín „postižení“ žáci, zdravotním nebo sociálním znevýhodněním).

Největší množství informací se týká středního vzdělávání. Tabulky obsahují základní údaje o žácích, o počtech přihlášek a přihlášených studentech. Uvádějí přehled denního studia a ostatních forem vzdělávání a také počty pedagogických pracovníků.

Titul přináší také informace o vzdělávání v oborech gymnázií či středním odborném vzdělávání, shrnuje údaje

o nástavbovém studiu. Několik tabulek je věnováno vzdělávání v konzervatořích a na vyšších odborných školách. Statistické údaje za oblast vysokých škol jsou publikovány především z pohledu jejich zřizovatele. Data o jednotlivých vysokých školách zahrnují informace o počtech studentů bakalářského, magisterského a doktorského studia, údaje o počtech nově přijatých studentů a data o absolventech.

Stejně jako v minulých letech jsou i letos v titulu publikovány informace z oblasti základních uměleckých škol a jazykových škol. Nechybí v něm ani důležité údaje o zařízeních pro výkon ústavní a ochranné péče, především o dětských domovech.

Více na <http://bit.ly/1vMnXw0>, <http://bit.ly/YaQL3V>. ■

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2013

Vydavatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Tištěná publikace popisuje každoroční vývoj v oblasti vzdělávání a vzdělávací soustavy jako celku. Zpráva je zveřejněna ve formátu PDF na stránkách MŠMT www.msmt.cz v sekci Statistika školství – Pro veřejnost. Více na <http://bit.ly/1tnVPP1>. ■

Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky

Vydavatel: Český úřad zeměměřičský a katastrální

Titul obsahuje přehled správního rozdělení ČR podle krajů a okresů, úhrnné hodnoty druhů pozemků k 31. 12. 2013, počty evidovaných objektů v katastru nemovitostí nebo údaje o vkladech, záznamech a poznámkách. ■

Strukturální šetření v zemědělství 2013

Vydavatel: Český statistický úřad

Jde o výsledky výběrového šetření, které se uskutečnilo na podzim roku 2013. Publikace předkládá detailní a komplexní údaje o rozsahu českého zemědělství. Vyšla jak v tištěné, tak elektronické verzi.

Více na <http://bit.ly/1lvKVE6>. ■

Všechny tituly si můžete vypůjčit (případně zakoupit) v Ústřední statistické knihovně a prodejně ČSÚ. Více na library.czso.cz.

1939–1945 ÚSTŘEDNÍ STATISTICKÝ ÚŘAD

V době Protektorátu pokračoval Státní úřad statistický v činnosti pod názvem Ústřední statistický úřad. Předseda SÚS Jan Auerhan byl k 1. dubnu 1939 penzionován, přesto nadále v úřadu pracoval. Dne 6. června 1942 byl Jan Auerhan zatčen gestapem a o tři dny později popraven. Perzekvována byla i řada dalších pracovníků úřadu. Někteří z nich byli popraveni, jiní zemřeli v nacistických věznicích a koncentračních táborech. Úřad vedl ve funkci viceprezidenta Antonín Boháč, který byl v roce 1941 donucen odejít do výslužby a úřad dostal německé vedení.

V období 2. světové války se činnost statistiky v Čechách a na Moravě omezila a odpovídala válečným podmínkám i postavení našeho území. Bylo zavedeno řízené hospodářství. Vznikly hospodářské a tržové svazy a mnohé další orgány, které pro řízení činnosti podniků potřebovaly množství statistických údajů. Ne vždy jim je mohl statistický úřad poskytnout, a tak byly podniky zaplavovány množstvím různých statistických dotazníků. Ochota poskytovat požadovaná data upadala, a to i vůči samotnému statistickému úřadu.

↓ Evidence demografických událostí fungovala i nadále.

↑ Cenová statistika byla v Protektorátu narušena.

VÍTE, ŽE...

publicita statistických údajů v období Protektorátu byla značně omezená? V letech 1941–1944 sice vyšly čtyři ročníky „Statistické ročenky protektorátu Čechy a Morava“, ale již od druhého ročníku bylo na titulním listě trojí upozornění „Tajné! Pouze pro služební potřebu! Uveřejňování a předávání zakázáno!“ a na rubru titulního listu bylo ještě doplněno: „Tato kniha musí být uchována jako tajná věc!“

VÍTE, ŽE...

ministerstvo zahraničních věcí exilové vlády v Londýně vydalo v roce 1942 „Statistickou příručku Československé republiky“, v níž byly publikovány údaje o předmnichovské republice?

PROTEKTORAT BÖHMEN UND MÄHREN
PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA

GEBURTS- UND TAUFMÄTRIK
RODNÝ A KŘESTNÍ LIS

GEBURTMÄTRIK:
MÄTRIK NAROZENÝCH: XIII

BUCH:
KNIHA: XIII

BLATT:
LIST: 15

GERICHTSBEZIRK:

Kniha Příběh statistiky vyšla v tištěné i elektronické podobě. Ve formátu PDF je ke stažení na internetových stránkách <http://bit.ly/1iEwqJ8>.

Statistika&My

Měsíčník Českého statistického úřadu 09/2014

Ročník 4, vychází 10x ročně

Adresa redakce: Český statistický úřad,

Na padesátém 81, 100 82 Praha 10,

telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

Redakce: Michal Novotný (šéfredaktor), Alena

Gébllová (vedoucí redaktorka), Jan Cieslar, Jan Ernest,

Dalibor Holý, Eva Kačerová, Tomáš Mládek,

Marek Rojíček, Jitka Slavíková

Redakční rada: Ing. Josef Vlášek (předseda),

Ing. Michal Novotný (místopředseda),

Mgr. Jan Cieslar, Ing. Drahomíra Dubská, CSc.,

Mgr. et Mgr. Alena Gébllová, Mgr. Helena Koláčková,

RNDr. Tomáš Mládek, Helena Pexová,

prof. Ing. Iva Ritschelová, CSc.,

Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D.,

Bc. Jana Slavíková, Ing. Jan Srb, Ing. Hana Slégrová,

Ing. Veronika Tichá, Ing. Pavla Trendová

Grafická úprava: Tomáš Kubašta

Fotografie: archiv ČSÚ, Alena Gébllová,

shutterstock.com, ME v Curychu 2014

Tisk: Tiskárna Kleinwächter

Vydavatel: Český statistický úřad

www.statistikaamy.cz

ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 19925

ČESKÝ
STATISTICKÝ
ÚŘAD

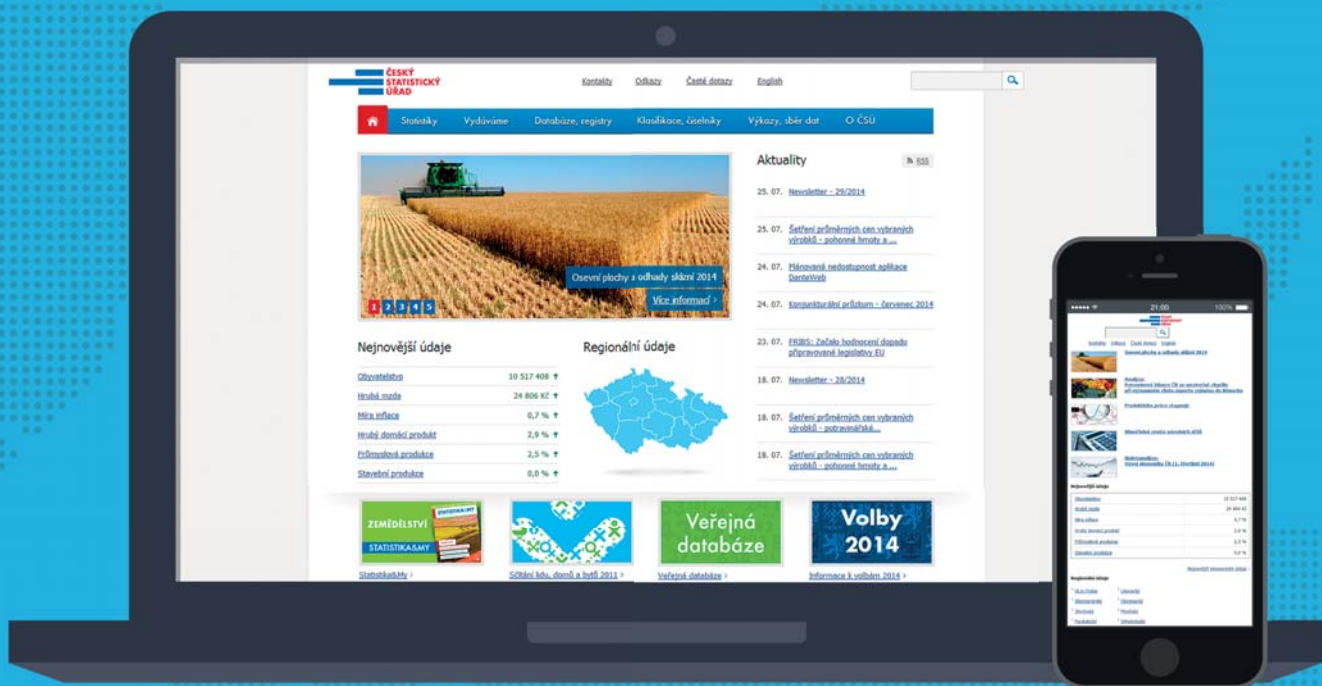
PŘÍBĚH STATISTIKY

OBRAZOVÁ PUBLIKACE SLEDUJE CESTY SVĚTOVÉ I ČESKÉ STATISTIKY
OD POČÁTKŮ LIDSTVA AŽ TĚMĚŘ PO SOUČASNOST

V ELEKTRONICKÉ
PODOBĚ ZDARMA NA

bit.ly/1iEwqJ8

WWW.CZSO.CZ